Projektas

PATVIRTINTA
Biržų rajono savivaldybės
tarybos 20 m. d.
sprendimu Nr. T-

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKOS 2026–2030 M. BENDRASIS PLANAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2026– 2030 m. bendrasis planas (toliau – Planas) – Biržų rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) bendrojo ugdymo mokyklų tinklo planavimo dokumentas, kuriuo nustatomos Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos kryptys, tikslas, uždaviniai ir numatomi pokyčiai 2026–2030 m.

Planas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“, ir kitais bendrojo ugdymo mokyklų veiklą bei jų tinklo formavimą reglamentuojančiais teisės aktais.

Plano tikslas – suformuoti veiksmingą, prieinamą, kokybišką ir racionaliai valdomą Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklą, atitinkantį mokinių ugdymosi poreikius, demografines tendencijas, švietimo kokybės reikalavimus ir Savivaldybės finansines galimybes.

Plano uždaviniai:

1. užtikrinti kokybiško bendrojo ugdymo prieinamumą visiems Savivaldybės mokiniams, atsižvelgiant į jų individualius ugdymosi poreikius ir gyvenamąją vietą;
2. pritaikyti bendrojo ugdymo mokyklų tinklą prie mokinių skaičiaus kaitos, demografinių tendencijų ir prognozuojamo ugdymo paslaugų poreikio;
3. sudaryti sąlygas gerinti mokinių mokymosi pasiekimus, mažinti ugdymosi rezultatų netolygumus ir užtikrinti lygias ugdymosi galimybes;
4. stiprinti įtraukųjį ugdymą, užtikrinant specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams reikalingos švietimo pagalbos prieinamumą;
5. užtikrinti racionalų valstybės ir Savivaldybės biudžetų bei kitų finansavimo šaltinių lėšų, mokyklų infrastruktūros ir žmogiškųjų išteklių naudojimą;
6. sudaryti sąlygas pedagoginių darbuotojų profesiniam tobulėjimui, ugdymo proceso modernizavimui ir saugios, šiuolaikiškos ugdymo aplinkos kūrimui;
7. užtikrinti mokinių pavėžėjimo organizavimą, atsižvelgiant į mokyklų tinklo pokyčius, mokinių gyvenamąją vietą ir individualius poreikius.

Mokyklų tinklo pertvarka grindžiama švietimo prieinamumo, lygių galimybių, ugdymo kokybės, įtraukties, racionalaus išteklių naudojimo, viešumo ir bendruomenės dalyvavimo principais. Priimant sprendimus dėl mokyklų tinklo pokyčių, vertinamos jų pasekmės mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams), mokyklų bendruomenėms ir Savivaldybės švietimo sistemai.

Planas parengtas įvertinus Savivaldybės demografinę, socialinę ir ekonominę situaciją, mokinių skaičiaus kaitą ir prognozes, mokyklų tinklo struktūrą, klasių komplektavimą, mokinių mokymosi pasiekimus, švietimo pagalbos prieinamumą, pedagoginių darbuotojų situaciją, mokinių pavėžėjimo organizavimą, mokyklų finansavimo ir infrastruktūros būklę bei įgyvendinamus švietimo projektus.

Plane numatomi mokyklų tinklo pokyčiai įgyvendinami laikantis teisės aktuose nustatytų procedūrų, įvertinus mokinių ugdymosi poreikius, švietimo paslaugų prieinamumą, mokyklų bendruomenių interesus ir Savivaldybės galimybes.

Plano įgyvendinimo laikotarpis – 2026–2030 m. Plano įgyvendinimas stebimas ir vertinamas, o prireikus Planas tikslinamas atsižvelgiant į pasikeitusius teisės aktų reikalavimus, demografines tendencijas, mokinių skaičių ir kitas reikšmingas aplinkybes.

II SKYRIUS
SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ IR PROGNOZĖS

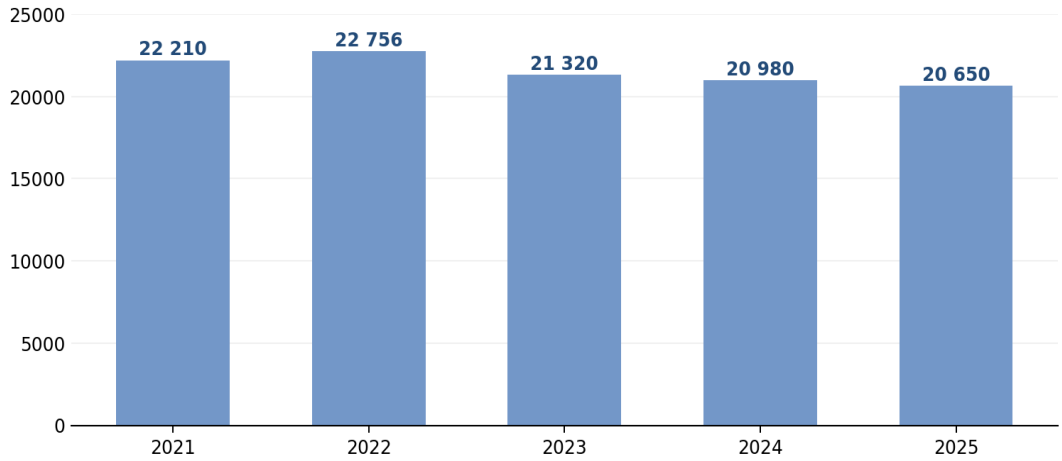
Savivaldybės mero 2026 m. birželio 19 d. potvarkiu Nr. M-355 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė, kuri, vadovaudamasi Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“, rengdama Planą, atliko Savivaldybės švietimo įstaigų esamos būklės analizę: įvertino demografinį, ekonominį ir socialinį kontekstus, švietimo poreikių tenkinimo kontekstą ir bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pokytį, mokinių skaičiaus kaitą ir prognozes, klasės komplektų ir vidutinio mokinių skaičių klasėje, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, mokinių mokymosi pasiekimus, švietimo pagalbą, pedagoginius darbuotojus, neformalųjį švietimą, mokyklų tinklo efektyvumą, mokinių pavėžėjimą, įgyvendinamus projektus ir investicijas.

Demografinis kontekstas

Per pastarąjį penkerių metų laikotarpį gyventojų skaičius Savivaldybėje sumažėjo nuo 22 210 iki 20 650 – 7 procentais. Analizuojamu laikotarpiu gyventojų skaičiaus kaita buvo netolygi: 2022 m. buvo gyventojų skaičius padidėjo 546 gyventojais, tačiau nuo 2023 m. fiksuojamas mažėjimas.

Demografinę situaciją neigiamai veikia natūralios kaitos rodikliai. Lietuvoje 2025 m. gimstamumas pasiekė itin žemą lygį (apie 17,5 tūkst. gimusiųjų šalyje), todėl ir regionuose, įskaitant Biržų rajoną, natūralus gyventojų prieaugis išlieka neigiamas.

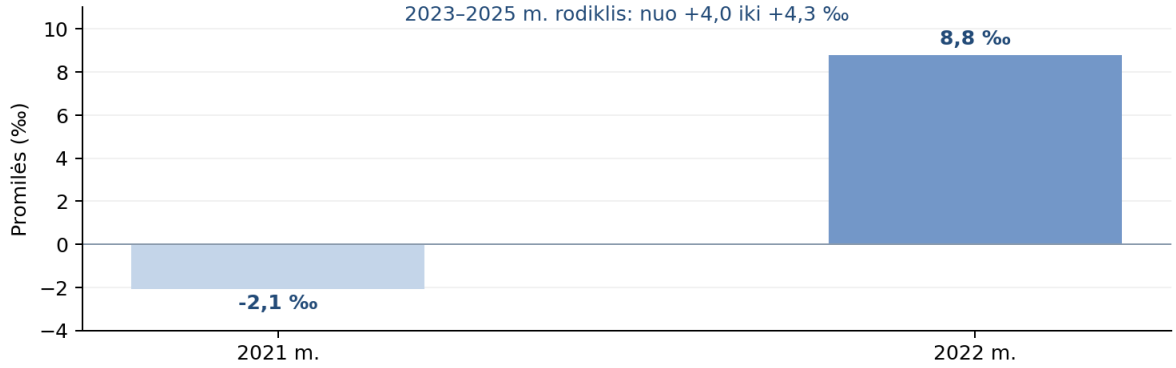
Valstybės duomenų agentūros (Statistikos departamento) duomenimis 2025 m. pradžioje savivaldybėje gyveno apie 20 650 gyventojų. Lyginant su ankstesniais metais, gyventojų skaičius mažėja. Šie demografiniai pokyčiai rodo ilgalaikę gyventojų skaičiaus mažėjimo tendenciją, kuri turi įtakos švietimo paslaugų poreikiui ir mokyklų tinklo planavimui.

1 pav. *Biržų rajono savivaldybės gyventojų skaičiaus kaita 2021–2025 m.*

Analizuojamu laikotarpiu didžiausias gyventojų skaičiaus sumažėjimas užfiksuotas 2023 m., kai, palyginti su 2022 m., gyventojų sumažėjo 1 436. Vėlesniais metais gyventojų skaičius mažėjo nuosaikiau: 2024 m. – 340, o 2025 m. – 330 gyventojų. Šie pokyčiai rodo poreikį nuolat vertinti gyventojų skaičiaus kaitą ir jos poveikį ugdymo įstaigų veiklai.

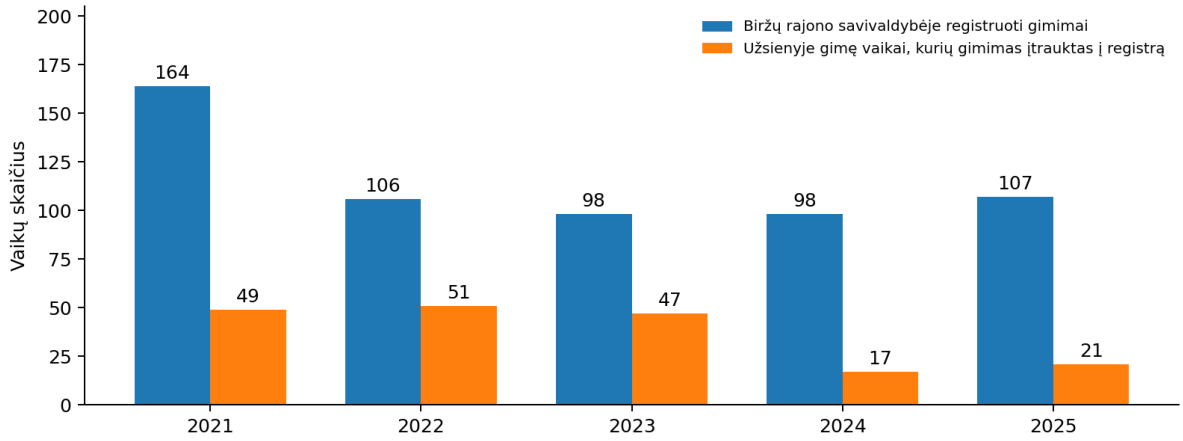
2021 m. neto migracijos rodiklis Biržų rajono savivaldybėje buvo neigiamas (–2,1 promilės), o 2022 m. tapo teigiamas (+8,8 promilės). 2023–2025 m. jis išliko teigiamas ir, pagal pateiktus duomenis, svyravo nuo +4,0 iki +4,3 promilės. Teigiamas neto migracijos rodiklis reiškia, kad atvykusių gyventojų buvo daugiau negu išvykusių.

2 pav. *Neto migracijos rodiklis Biržų rajono savivaldybėje 2021–2025 m. (2023–2025 m. pateiktas rodiklio intervalas)*

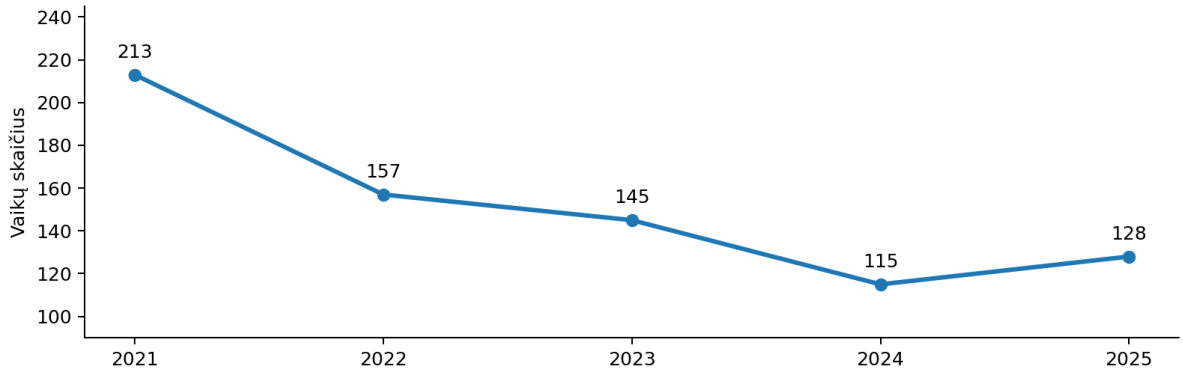
Nors migracijos balansas pastaraisiais metais buvo teigiamas, bendras gyventojų skaičius mažėjo. Tai rodo, kad gyventojų skaičiaus kaitą lemia ne tik migracija, bet ir natūrali gyventojų kaita.

2021–2025 m. Biržų rajono savivaldybės Civilinės metrikacijos duomenimis, bendras registruotų gimimų ir užsienyje gimusių vaikų, kurių gimimas įtrauktas į registrą, skaičius sumažėjo nuo 213 iki 128, arba 85 vaikais (39,9 proc.). Šis bendras skaičius apima dvi skirtingas grupes, todėl jų duomenys toliau pateikiami atskirai.

3 pav. *Gimusių vaikų skaičius pagal duomenų grupes Biržų rajono savivaldybėje 2021–2025 m.*

Biržų rajono savivaldybėje registruotų gimimų skaičius nuo 164 (2021 m.) sumažėjo iki 107 (2025 m.), arba 34,8 proc. mažiausias skaičius buvo 2023 ir 2024 m. – po 98. 2025 m., palyginti su 2024 m., jis padidėjo 9 vaikais (9,2 proc.). Užsienyje gimusių vaikų, kurių gimimas įtrauktas į registrą, skaičius per tą patį laikotarpį sumažėjo nuo 49 iki 21 (57,1 proc.).

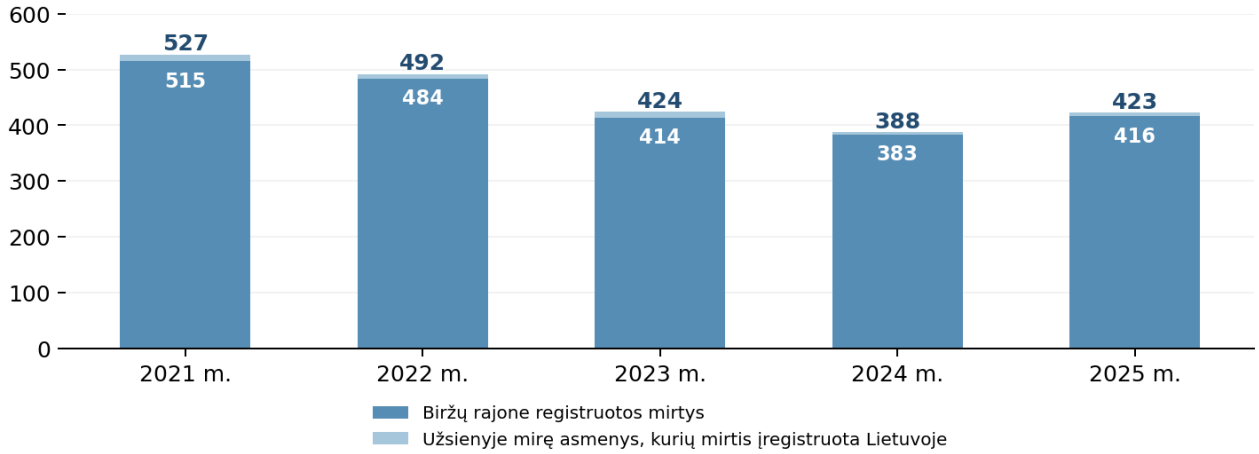

4 pav. *Bendras abiejų gimimų duomenų grupių vaikų skaičius 2021–2025 m.*

Bendras abiejų grupių vaikų skaičius 2021–2024 m. sumažėjo nuo 213 iki 115, o 2025 m. padidėjo iki 128, arba 11,3 proc., palyginti su 2024 m. Taigi per visą nagrinėjamą laikotarpį vyrauja mažėjimo tendencija, tačiau ji nebuvo vienoda kiekvienais metais.

Mažesnės gimusių vaikų kartos leidžia numatyti galimą ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo poreikio mažėjimą ateityje. Vis dėlto vien šių duomenų nepakanka tiksliai nustatyti būsimų pirmokų skaičių kiekvienoje mokykloje.

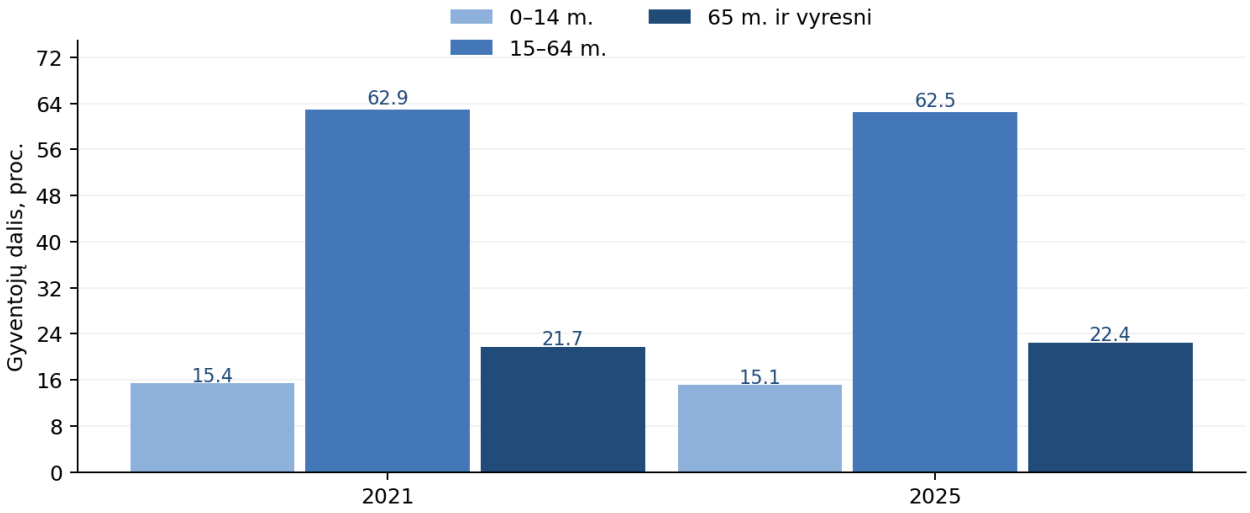
2021–2025 m. Biržų rajono savivaldybės duomenimis, registruotų mirčių skaičius sumažėjo nuo 527 iki 423, t. y. 104 mirtimis (19,7 proc.). Mažiausias skaičius šiuo laikotarpiu buvo 2024 m. – 388 mirtys. 2025 m. mirčių skaičius, palyginti su 2024 m., padidėjo 35 (9,0 proc.), tačiau išliko mažesnis nei 2021–2023 metais.

5 pav. *Mirčių skaičius Biržų rajono savivaldybės duomenimis 2021–2025 m.*

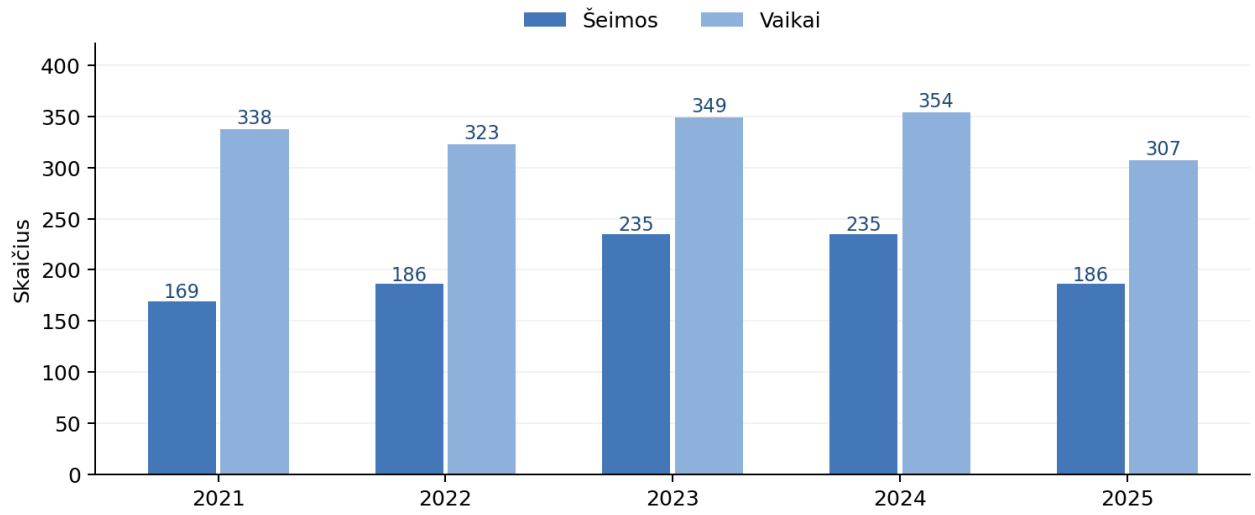
Ekonominis ir socialinis kontekstai

Gyventojų amžiaus struktūra rodo, kad Biržų rajono savivaldybėje daugėja vyresnio amžiaus gyventojų. Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, 2021 m. pradžioje 65 metų ir vyresni gyventojai sudarė 21,7 proc. visų gyventojų, o 2025 m. pradžioje – 22,4 proc. Tuo pačiu laikotarpiu 0– 14 metų vaikų dalis sumažėjo nuo 15,4 iki 15,1 proc., o 15–64 metų gyventojų – nuo 62,9 iki 62,5 proc.

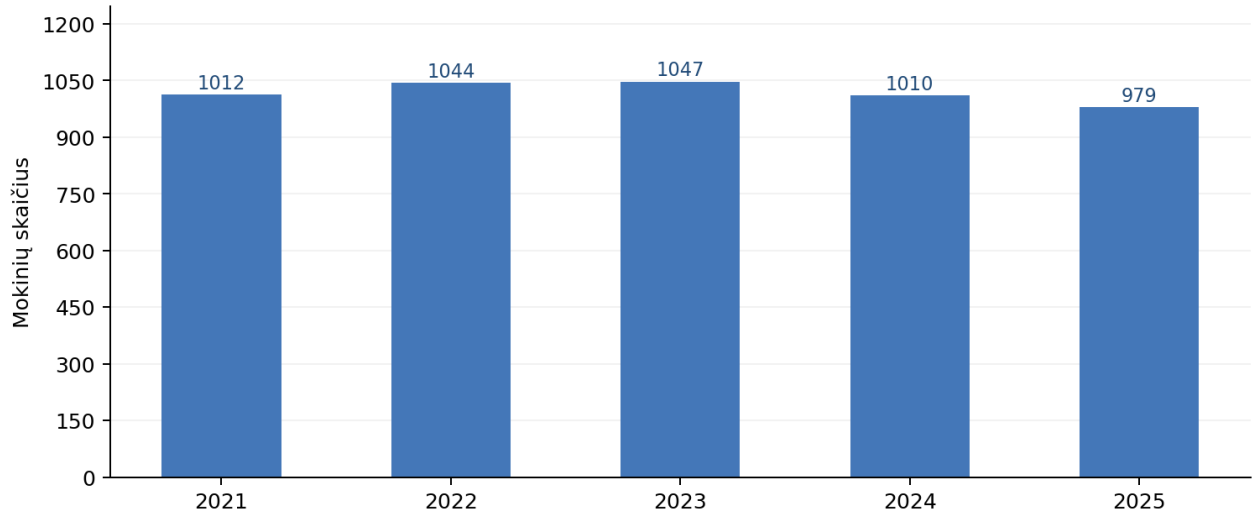
6 pav. *Biržų rajono savivaldybės gyventojų pasiskirstymas pagal amžių 2021 ir 2025 m. pradžioje*

Šie pokyčiai rodo gyventojų senėjimo tendenciją. 2021–2025 m. registruoto nedarbo lygis Biržų rajone sumažėjo nuo 15,7 iki 10,7 proc., t. y. 5 procentiniais punktais. Socialinę riziką patiriančių šeimų skaičius 2021–2024 m. padidėjo nuo 169 iki 235, o 2025 m. sumažėjo iki 186. Šiose šeimose gyvenančių vaikų skaičius tuo pačiu laikotarpiu kito nuo 338 iki 307. Daugiausia vaikų – 354 – buvo 2024 m.; 2025 m. jų skaičius sumažėjo 47 vaikais (13,3 proc.).

7 pav. *Socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose gyvenančių vaikų skaičius 2021–2025 m.*

Šie duomenys rodo, kad daliai rajono vaikų ir šeimų reikalinga papildoma pagalba. Nemokamą maitinimą gavusių mokinių skaičius 2021–2023 m. padidėjo nuo 1 012 iki 1 047, o 2025 m. sumažėjo iki 979. Palyginti su 2021 m., tai 33 mokiniais (3,3 proc.) mažiau; palyginti su 2023 m. – 68 mokiniais (6,5 proc.) mažiau.

8 pav. *Nemokamą maitinimą gavusių mokinių skaičius Biržų rajono savivaldybėje 2021–2025 m.*

Mažėjantis nemokamai maitinamų mokinių skaičius nebūtinai reiškia gerėjančią šeimų socialinę padėtį: tuo pačiu metu mažėjo ir bendras mokinių skaičius.

Švietimo poreikių tenkinimo kontekstas ir bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pokytis

Įgyvendinus Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų planą, patvirtintą Biržų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T-107 „Dėl Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021-2025 metų bendrojo plano patvirtinimo“, Biržų rajone pasikeitė bendrojo ugdymo mokyklų skaičius. Per 2021–2025 m. laikotarpį: reorganizuota Biržų rajono Kratiškių

mokykla-daugiafunkcis centras į Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos Kratiškių daugiafunkcį centrą.

Nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. bendrąjį ugdymą Savivaldybėje teikia 2 gimnazijos, 3 pagrindinės mokyklos, 1 mokykla-darželis (1 lentelė).

1 lentelė. *2025-2026 mokslo metais Savivaldybėje veikiančios švietimo įstaigos*

Mokyklos grupė	Mokyklos tipas	Mokyklos oficialus pavadinimas	Įstaigų skaičius
Bendrojo ugdymo mokyklos	Gimnazijos	Biržų „Saulės“ gimnazija Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	2
	Pagrindinės mokyklos	Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	3
	Ikimokyklinio ugdymo mokykla, pradinė mokykla	Biržų mokykla-darželis „Vyturėlis“	1

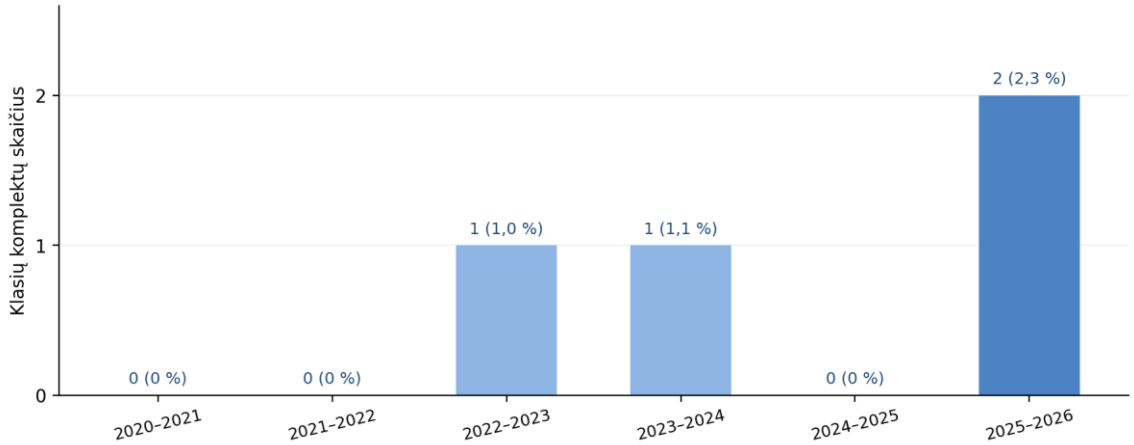
Sumažėjus mokinių skaičiui Biržų „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos Pačeriaukštės Petro Poškaus pradinio ugdymo ir daugiafunkcis centras nuo 2022–2023 m. m. nebevykdo pagrindinio ugdymo (I dalies) ugdymo, o nuo 2026–2027 m. m. liko tik ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas.

Biržų „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos Pabiržės pagrindinio ugdymo skyrius nuo 2023–2024 m. m. vykdo tik ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programą, o nuo 2025–2026 m. m. – tik ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas.

Biržų „Aušros“ pagrindinės mokyklos Nemunėlio Radviliškio pagrindinio ugdymo ir daugiafunkcis centras nuo 2022–2023 m. m. nebevykdo pagrindinio ugdymo (I dalies) ugdymo, o nuo 2026–2027 m. m. vykdo tik ikimokyklinį, priešmokyklinį bei pradinį ugdymą.

Biržų Kaštonų pagrindinės mokyklos Germaniškio pradinio ugdymo ir daugiafunkcis centras bei Biržų Kaštonų pagrindinės mokyklos Medeikių pradinio ugdymo skyrius nuo 2024 –2025 m. m. vykdo tik ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą.

Mažų klasių komplektų skaičius analizuojamu laikotarpiu išliko nedidelis, tačiau 2025– 2026 mokslo metais jų padaugėjo.

9 pav. *Biržų rajono bendrojo ugdymo mokyklų 1–10 klasių komplektai, kuriuose mokėsi mažiau kaip 8 mokiniai (skaičius ir dalis)*

2020–2021 ir 2021–2022 mokslo metais Biržų rajono bendrojo ugdymo mokyklose nebuvo klasių komplektų, kurias sudarytų mažiau kaip 8 mokiniai. 2022–2023 ir 2023–2024 mokslo metais tokių komplektų buvo po vieną, jų dalis sudarė atitinkamai 1,0 proc. ir 1,1 proc. visų bendrojo tipo 1–10 klasių komplektų. 2024–2025 m. m. nepilnų klasių komplektų nebuvo. 2025–2026 m. m. jų skaičius padidėjo iki dviejų, sudarant 2,3 proc. visų komplektų.

Mokinių skaičiaus kaita ir prognozės

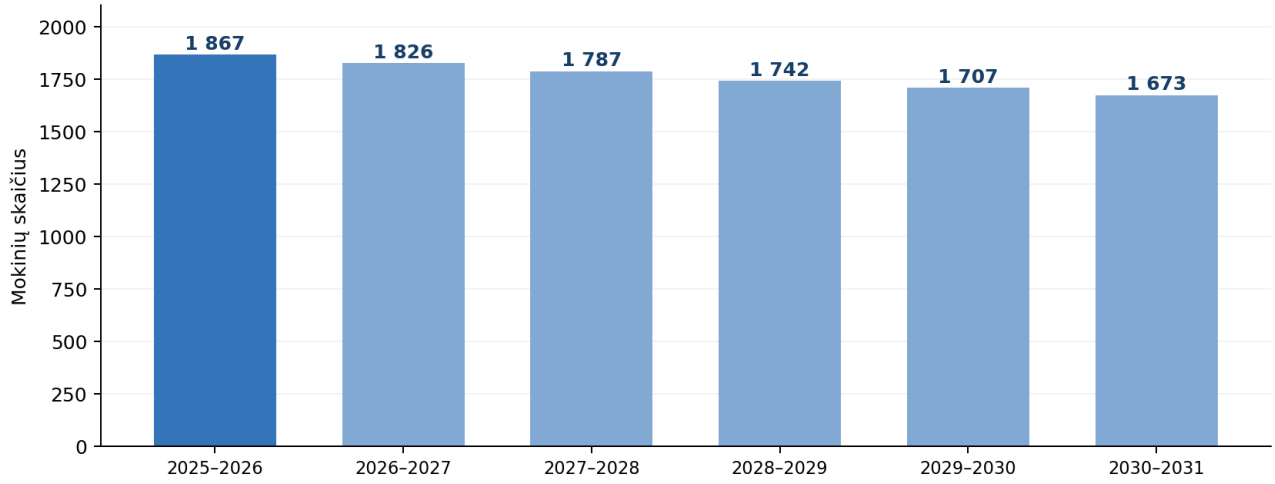
2025–2026 mokslo metais Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 1 868 mokiniai. Kartu su ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vaikais savivaldybės ugdymo įstaigose buvo 2 570 ugdytinių. Šie skaičiai apibūdina skirtingas ugdymo pakopas, todėl vertinant bendrojo ugdymo mokyklų tinklą toliau atskirai analizuojamas bendrojo ugdymo mokinių skaičius.

2 lentelė. *Ugdytinių pasiskirstymas pagal ugdymo programas 2025–2026 m. m.*

Ugdymo programos	**Ugdytinių skaičius**
Ikimokyklinis ugdymas	550
Priešmokyklinis ugdymas	152
Bendrasis ugdymas	1 868
Iš viso	2 570

Pagal pateiktą mokinių skaičiaus prognozę 2026–2027 mokslo metais bendrojo ugdymo mokyklose numatomi 1 826 mokiniai, o 2030–2031 mokslo metais – 1 673. Tai būtų 153 mokiniais (8,4 proc.) mažiau nei 2026–2027 mokslo metais. Palyginti su 2025–2026 mokslo metų patvirtintu 1 868 mokinių skaičiumi, prognozuojamas sumažėjimas siektų 195 mokinius (10,4 proc.).

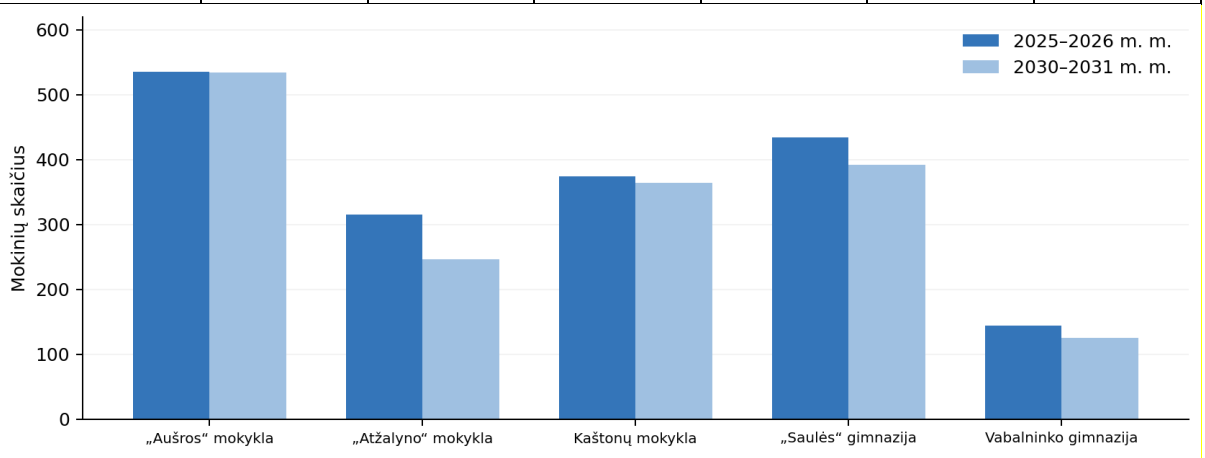
Prognozė rodo bendrą mažėjimo kryptį, tačiau atskirų mokyklų ir skyrių mokinių skaičius keistųsi nevienodai. Šie skaičiai yra planavimo prielaidos, o ne iš anksto nustatyti būsimi mokinių skaičiai.

10 pav. *Bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus kaita ir prognozė 2025–2031 m. (2025–2026 m. m. – faktinis bendras skaičius; vėlesni metai – prognozė).*

3 lentelė. *Bendrojo ugdymo mokinių skaičius pagal mokyklas ir skyrius (faktas ir prognozė)*

Mokykla / skyrius	2025–2026	2026–2027	2027–2028	2028–2029	2029–2030	2030–2031
Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla	535	553	548	542	539	534
Papilio skyrius	35	11	8	0	0	0
Nemunėlio Radviliškio centras	18	20	18	16	10	8
Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla	315	300	286	272	259	246
Pačeriaukštės centras	8	0	0	0	0	0
Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	374	372	370	368	366	364
Biržų „Saulės“ gimnazija	434	425	416	408	400	392
Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	144	140	136	132	129	125
Biržų mokykla-darželis „Vyturėlis“	5	5	5	4	4	4
Iš viso	1868	1826	1787	1742	1707	1673

11 pav. *Penkių bendrojo ugdymo mokyklų mokinių skaičiaus palyginimas (be atskirai pateiktų skyrių)*

Pateikta prognozė rodo, kad mažėjant bendram mokinių skaičiui gali keistis klasių komplektų poreikis, mokytojų darbo krūviai, mokyklų patalpų panaudojimas ir ugdymui skiriamų lėšų poreikis. Mažesniuose skyriuose net ir nedidelis mokinių skaičiaus pokytis gali turėti didesnę įtaką ugdymo organizavimui. Prognozuojama, kad mokinių skaičius per artimiausius penkerius metus vidutiniškai mažės 40 mokinių per mokslo metus.

Klasės komplektų ir vidutinio mokinių skaičiaus klasėje

2025–2026 m. m. Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose 1–12 klasėse mokėsi 1 868 mokiniai, buvo sudaryti 95 klasių komplektai. Vidutiniškai viename klasės komplekte mokėsi 19,7 mokinio. Palyginti su 2021–2022 mokslo metais, kai 1 972 mokiniai mokėsi 115 klasių komplektų, o vidutinis mokinių skaičius klasėje buvo 17,1, klasių užpildymas padidėjo.

Per analizuojamą laikotarpį mokinių skaičius sumažėjo 104 mokiniais (5,3 proc.), o klasių komplektų skaičius – 20 komplektų (17,4 proc.). Taigi klasių komplektų skaičius mažėjo sparčiau negu mokinių skaičius. Dėl šių pokyčių vidutinis mokinių skaičius viename klasės komplekte padidėjo 2,5 mokinio, arba apie 14,6 proc.

Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas

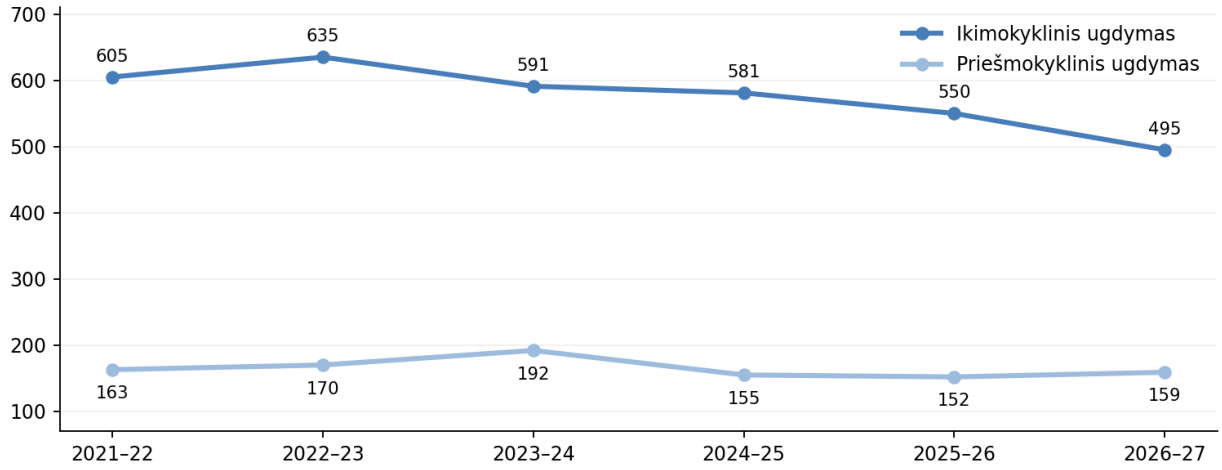
Ikimokyklinis ugdymas Savivaldybėje teikiamas vaikui nuo 1 metų iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis ugdymas. Institucinis ikimokyklinis ugdymas nėra privalomas ir teikiamas tėvų (globėjų) pageidavimu. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytais atvejais vaikui gali būti skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas. Priešmokyklinis ugdymas yra privalomas ir gali būti pradedamas teikti vaikui, kai tais kalendoriniais metais iki balandžio 30 d. jam sueina 5 metai. Įvertinus vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikius bei pažangą, priešmokyklinis ugdymas gali būti pradedamas teikti ir vaikui, kuriam tais kalendoriniais metais 5 metai sueina iki rugsėjo 1 d. Tėvų (globėjų, rūpintojų) sprendimu priešmokyklinis ugdymas gali būti pradedamas vėliau, bet ne vėliau, negu tais kalendoriniais metais vaikui sueina 6 metai.

Biržų rajono savivaldybės mokyklų tinklas sudaro sąlygas ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą gauti įvairiose rajono vietovėse. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės veikia ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo ugdymo mokyklų skyriuose, daugiafunkciuose centruose. Toks ugdymo paslaugų organizavimas sudaro galimybes vaikams ugdytis kuo arčiau gyvenamosios vietos, mažina atstumą iki ugdymo įstaigos ir padeda užtikrinti ikimokyklinio bei priešmokyklinio ugdymo prieinamumą skirtingose Savivaldybės teritorijos vietovėse.

2026–2027 m. m. savivaldybės ugdymo įstaigose ikimokyklinio ugdymo programose dalyvauja 495 vaikai, priešmokyklinio ugdymo – 159 vaikai, iš viso – 654 vaikai. 2025–2026 mokslo metais atitinkamai buvo 550 ir 152 vaikai, iš viso 702. Taigi bendras skaičius sumažėjo 48 vaikais (6,8 proc.). Ikimokyklinio ugdymo vaikų sumažėjo 55 (10,0 proc.), o priešmokyklinio ugdymo vaikų padaugėjo 7 (4,6 proc.).

4 lentelė. *Vaikų skaičiaus kaita*

Ugdymo programa	2021–22	2022–23	2023–24	2024–25	2025–26	2026–27
Ikimokyklinis	605	635	591	581	550	495
Priešmokyklinis	163	170	192	155	152	159
Iš viso	768	805	783	736	702	654

12 pav. *Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vaikų skaičiaus kaita 2021–2027 m. (2026–2027 m. m. – pateikti faktiniai duomenys).*

Nuo 2021–2022 iki 2026–2027 mokslo metų ikimokyklinio ugdymo vaikų skaičius sumažėjo 110 (18,2 proc.), o priešmokyklinio ugdymo – 4 (2,5 proc.). Abu rodikliai kito nevienodai: didžiausias ikimokyklinio ugdymo vaikų skaičius buvo 2022–2023 mokslo metais (635), o priešmokyklinio – 2023–2024 mokslo metais (192).

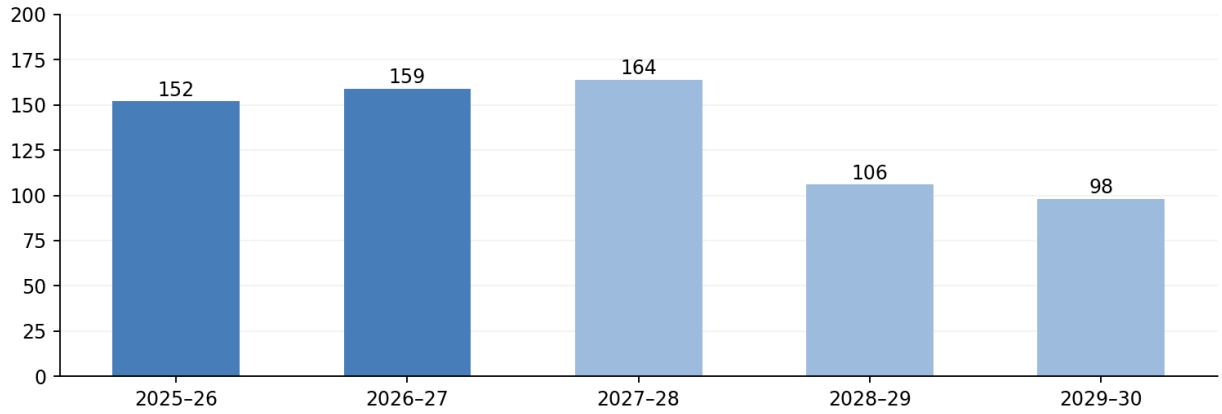
5 lentelė. *3–5 metų vaikų dalyvavimas ugdyme*

Rodiklis, proc.	2021–22	2022–23	2023–24	2024–25	2025–26
3–5 m. vaikų dalyvavimas	82,0	86,9	87,3	90,7	93,7
Iš kitų savivaldybių ugdomi vaikai	3,0	4,3	3,9	1,1	3,2
Savivaldybės vaikai kitur	3,9	4,1	4,7	6,4	7,4

2021–2022–2025–2026 mokslo metais ugdyme dalyvaujančių 3–5 metų vaikų dalis padidėjo nuo 82,0 iki 93,7 proc., arba 11,7 procentinio punkto. Tai teigiamas ugdymo prieinamumo ir dalyvavimo rodiklis. Tuo pačiu laikotarpiu Biržų rajone gyvenančių 3–5 metų vaikų, ugdomų kitų savivaldybių mokyklose, dalis padidėjo nuo 3,9 iki 7,4 proc.

6 lentelė. *Priešmokyklinio ugdymo ir pirmos klasės mokinių prognozės*

Rodiklis	2025–26	2026–27	2027–28	2028–29	2029–30
Priešmokyklinis ugdymas	152	159	164	106	98
Pirmos klasės mokiniai	156	153	159	164	106

13 pav. *Priešmokyklinio ugdymo vaikų skaičius: 2025–2026 ir 2026–2027 m. m. – faktiniai duomenys, vėlesni metai – pateikta prognozė*

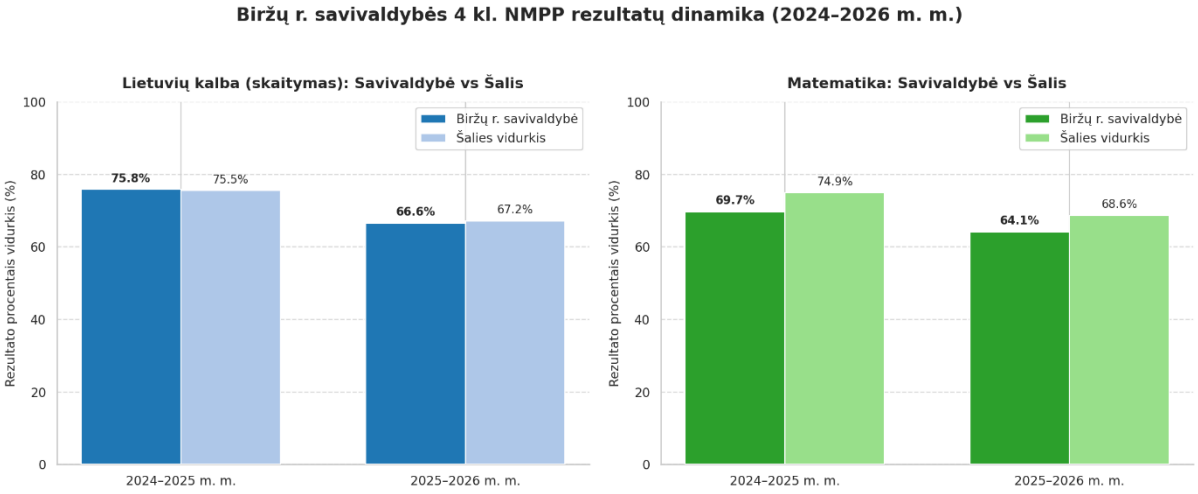
Pagal pateiktą prognozę priešmokyklinio ugdymo vaikų skaičius 2027–2028 m. m. siektų 164, o 2028–2029 mokslo metais sumažėtų iki 106 (58 vaikais, arba 35,4 proc.). 2029–2030 mokslo metais numatomi 98 vaikai.

Mokinių mokymosi pasiekimai

Mokinių mokymosi pasiekimų stebėsena yra svarbi vertinant savivaldybės švietimo kokybę ir planuojant jos gerinimo priemones. Nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo (NMPP) ir pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) rezultatai leidžia stebėti mokinių pasiekimų kaitą skirtingais ugdymo etapais, palyginti savivaldybės rezultatus su šalies rodikliais ir nustatyti sritis, kurioms būtinas didesnis dėmesys.

4 klasės NMPP rezultatai

2024–2025 ir 2025–2026 m. m. ketvirtokų skaitymo rezultatų vidurkis Biržų rajone sumažėjo nuo 75,8 iki 66,6 proc. punktais išreikšto rezultato (9,2 procentinio punkto). Šalies vidurkis atitinkamai buvo 75,5 ir 67,2 proc. Taigi savivaldybės skaitymo rezultatai abiem metais buvo artimi šalies vidurkiui, nors abiejose dalykuose sumažėjo.

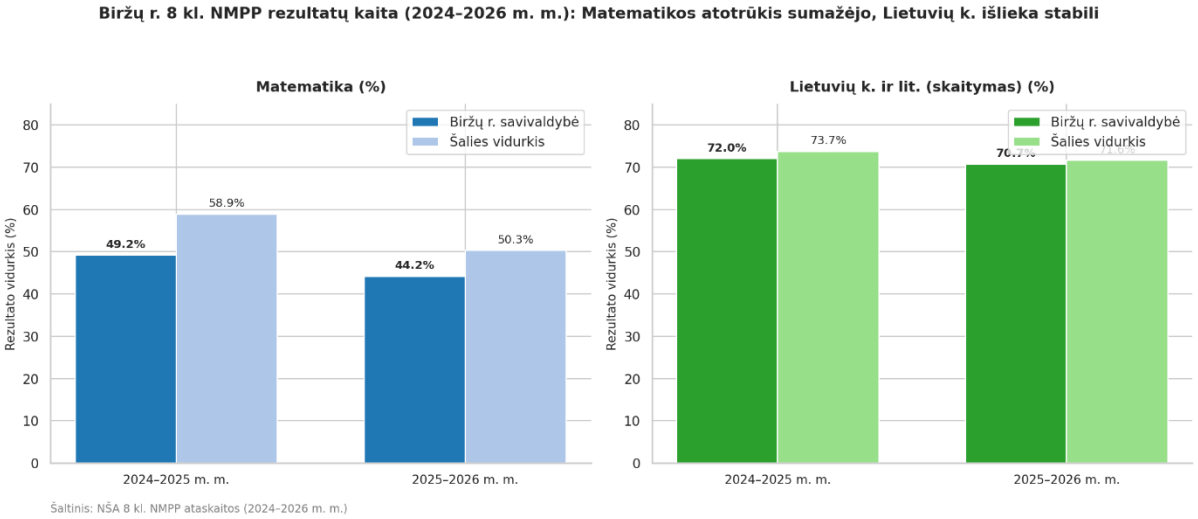

14 pav. *Biržų r. savivaldybės 4 kl. NMPP rezultatų dinamika (2024–2026 m. m.)*

Ketvirtokų matematikos rezultatų vidurkis sumažėjo nuo 69,7 proc. 2024–2025 m. m. iki 64,1 proc. 2025–2026 m. m. Šalies rodikliai buvo atitinkamai 74,9 ir 68,6 proc. Nors skirtumas nuo šalies vidurkio sumažėjo nuo 5,2 iki 4,5 procentinio punkto, savivaldybės mokinių matematikos pasiekimai abiem metais buvo žemesni už šalies vidurkį. Ši sritis reikalauja kryptingo dėmesio nuo pradinio ugdymo pakopos.

8 klasės NMPP rezultatai

Aštuntokų matematikos NMPP rezultatų vidurkis sumažėjo nuo 49,2 proc. 2024–2025 m. m. iki 44,2 proc. 2025–2026 m. m. Šalyje jis sumažėjo nuo 58,9 iki 50,3 proc. Savivaldybės atotrūkis nuo šalies vidurkio sumažėjo nuo 9,7 iki 6,1 procentinio punkto. Tačiau mažesnis atotrūkis nereiškia, kad mokinių pasiekimai pagerėjo: tiek savivaldybėje, tiek šalyje matematikos rezultatai buvo žemesni nei ankstesniais metais.

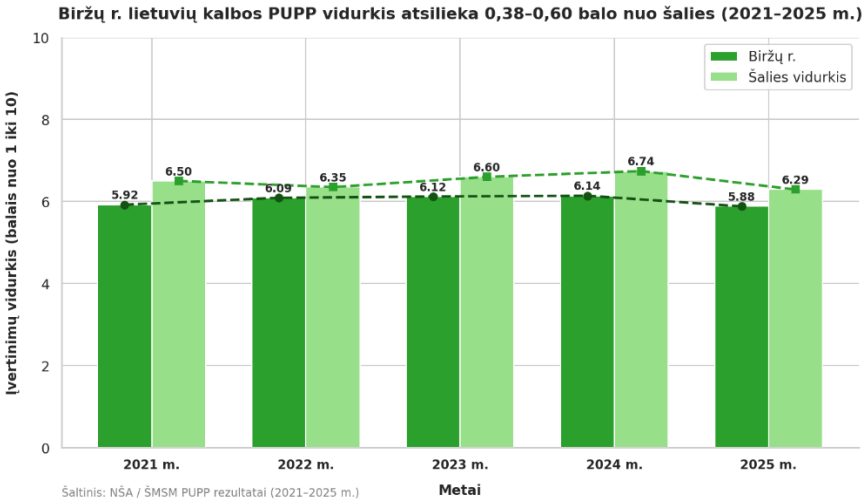

15 pav. *Biržų r. 8 kl. NMPP rezultatų kaita (2024–2026 m. m.): Matematikos atotrūkis sumažėjo, Lietuvių k. išlieka stabili*

Aštuntokų skaitymo rezultatai keitėsi mažiau. Savivaldybės vidurkis sumažėjo nuo 72,0 iki 70,7 proc., šalies – nuo 73,7 iki 71,6 proc. Skirtumas nuo šalies vidurkio sumažėjo nuo 1,7 iki 0,9 procentinio punkto. Skaitymo pasiekimai išlieka artimi šalies vidurkiui, tačiau jų mažėjimo tendenciją taip pat svarbu stebėti.

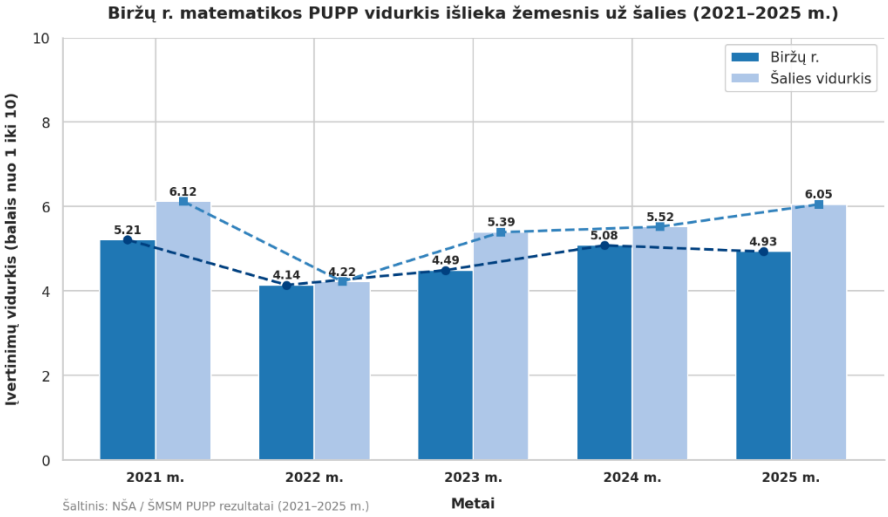
PUPP rezultatai

2021–2025 m. PUPP rezultatai rodo, kad pagrindinio ugdymo pabaigoje savivaldybės lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos vidurkiai buvo žemesni už šalies rodiklius. Matematikos rezultatai svyravo labiau, o 2025 m. skirtumas nuo šalies vidurkio buvo ypač ryškus.

16 pav. *Biržų r. lietuvių kalbos PUPP vidurkis atsilieka 0,38-0,60 balo nuo šalies (2021–2025 m.)*

Lietuvių kalbos ir literatūros PUPP vidurkis savivaldybėje 2021–2024 m. svyravo nuo 5,92 iki 6,14 balo, o 2025 m. siekė 5,88 balo. Visais pateiktais metais jis buvo mažesnis už šalies vidurkį. Remiantis tekste nurodytais palyginimais, mažiausias atotrūkis buvo 2022 m. (0,26 balo), didžiausias – 2024 m. (0,60 balo), o 2025 m. – 0,41 balo. Prieš galutinį paskelbimą šiuos skirtumus būtina sutikrinti su diagramos pradiniais duomenimis.

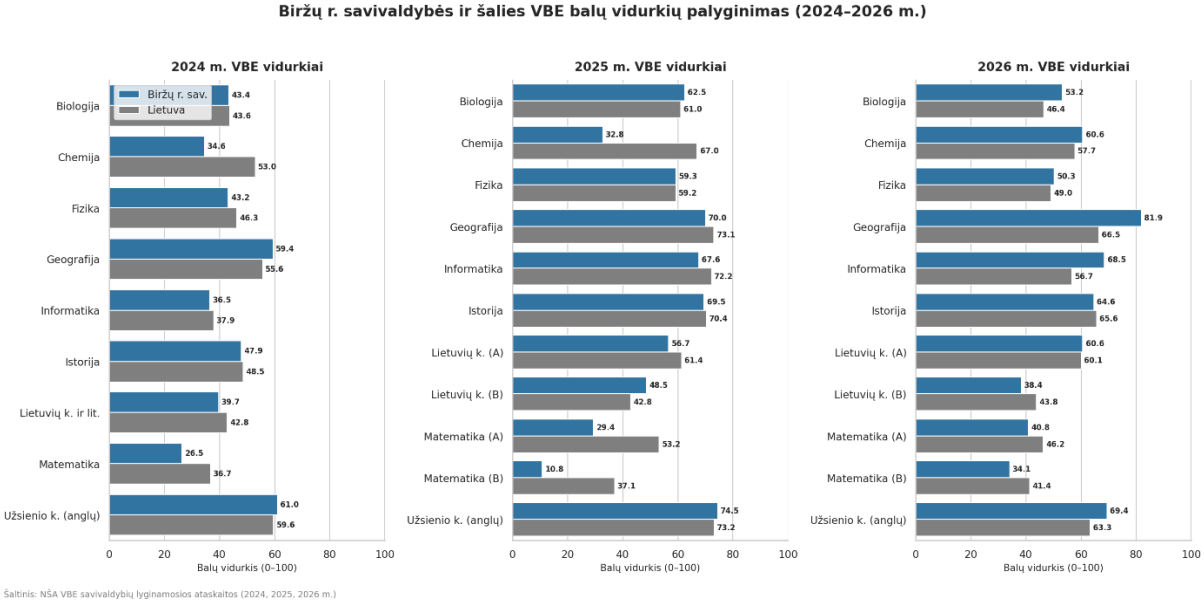
17 pav. *Biržų r. matematikos PUPP vidurkis išlieka žemesnis už šalies (2021–2025 m.)*

Matematikos PUPP vidurkis savivaldybėje 2021 m. buvo 5,21 balo, 2022 m. – 4,14 balo, 2024 m. – 5,08 balo, o 2025 m. – 4,93 balo. 2025 m. šalies vidurkis siekė 6,05 balo, todėl skirtumas sudarė 1,12 balo. Nors atskirais metais rezultatai gerėjo, per visą analizuojamą laikotarpį matematikos PUPP vidurkis buvo žemesnis už šalies vidurkį.

NMPP ir PUPP rezultatai rodo nuoseklų matematikos pasiekimų gerinimo poreikį: savivaldybės vidurkiai atsilieka nuo šalies rodiklių ketvirtoje, aštuntoje ir dešimtoje klasėse. Skaitymo rezultatai 4 ir 8 klasėse artimi šalies vidurkiui, tačiau pagrindinio ugdymo pabaigoje lietuvių kalbos ir literatūros PUPP vidurkis taip pat išlieka žemesnis.

Valstybinių brandos egzaminų rezultatai

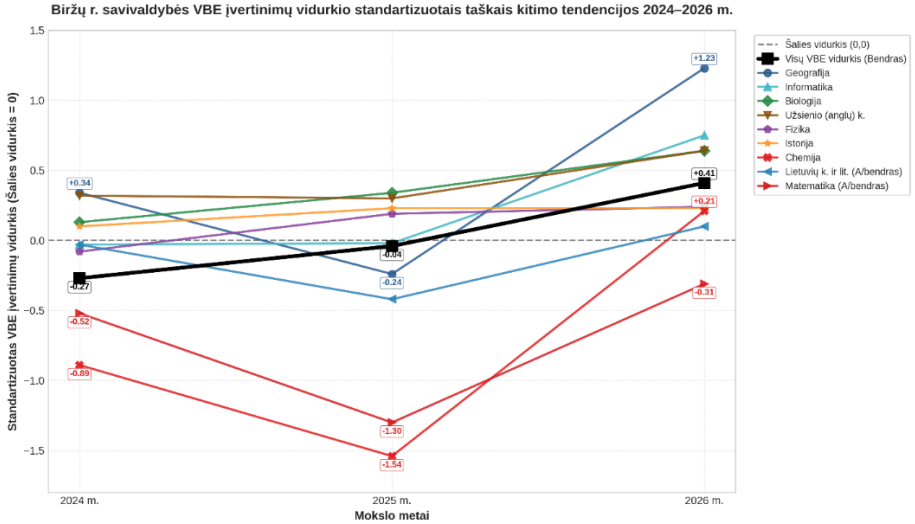
2024–2026 m. VBE duomenys rodo palankesnę bendrą savivaldybės rezultatų padėtį šalies kontekste. Vis dėlto atskirų dalykų rezultatai skiriasi, todėl bendrą pažangą būtina vertinti kartu su matematikos rezultatais ir egzaminus laikiusių mokinių dalimi.

18 pav. *Biržų r. savivaldybės ir šalies VBE balų vidurkių palyginimas (2024–2026 m.)*

2026 m. savivaldybės VBE vidurkiai viršijo šalies vidurkius geografijos (81,9 ir 66,5 balo), informatikos (68,5 ir 56,7), biologijos (53,2 ir 46,4), chemijos (60,6 ir 57,7) bei anglų kalbos (69,4 ir 63,3) egzaminuose. Anglų kalbos VBE vidurkis buvo aukštesnis už šalies vidurkį visais trimis analizuotais metais. Vis dėlto kai kurių dalykų egzaminus laiko mažesnės mokinių grupės, todėl vienų metų aukštas vidurkis nebūtinai reiškia ilgalaikę tendenciją.

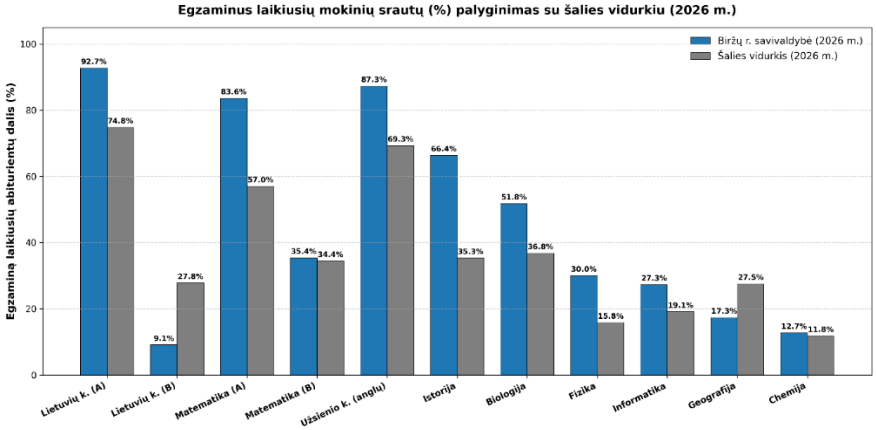
Lietuvių kalbos ir literatūros A kurso VBE vidurkis 2026 m. buvo 60,6 balo ir nežymiai viršijo šalies vidurkį (60,1 balo). Matematikos rezultatai liko žemesni: A kurso – 40,8 balo savivaldybėje ir 46,2 balo šalyje, B kurso – atitinkamai 34,1 ir 41,4 balo. Taigi, nepaisant palankių daugelio kitų dalykų rezultatų, matematikos pasiekimų gerinimas išlieka prioritetu.

19 pav. *Biržų r. savivaldybės VBE įvertinimų vidurkio standartizuotais taškais kitimo tendencijos 2024–2026 m.*

Bendrą VBE rezultatų padėtį šalies kontekste apibūdina pateiktas standartizuotas rodiklis: 2024 m. jis buvo –0,27, 2025 m. –0,04, o 2026 m. +0,41.

2026 m. ypač aukštas standartizuotas geografijos rezultatas (+1,23). Dokumente taip pat pateiktas informatikos (+0,75) ir chemijos (+0,21) rezultatas

20 pav. *Egzaminus laikiusių mokinių srautų (%) palyginimas su šalies vidurkiu (2026 m.)*

Egzaminų rezultatų vidurkiai vertintini kartu su juos pasirinkusių mokinių dalimi. Pagal pateiktus 2026 m. duomenis, lietuvių kalbos ir literatūros A kurso egzaminą laikė 92,7 proc. savivaldybės abiturientų (šalyje – 74,8 proc.), anglų kalbos – 87,3 proc. (69,3 proc.), matematikos A kurso – 83,6 proc. (57,0 proc.), istorijos – 66,4 proc. (35,3 proc.). Didesnė egzaminą laikiusių mokinių dalis padeda suprasti, kokią abiturientų grupę atspindi vidurkis, tačiau pati savaime neparodo ugdymo kokybės.

Geografijos egzaminą rinkosi 17,3 proc. savivaldybės abiturientų, šalyje – 27,5 proc. Lietuvių kalbos ir literatūros B kurso egzaminą – atitinkamai 9,1 ir 27,8 proc., matematikos B kurso – 35,4 ir 34,4 proc.

Apibendrinant galima teigti, kad 2026 m. daugelio VBE dalykų rezultatai buvo palankūs, o bendras standartizuotas rodiklis viršijo šalies atskaitos lygį. Vis dėlto 4, 8 ir 10 klasių duomenys rodo išliekantį matematikos pasiekimų gerinimo poreikį.

Švietimo pagalba

Švietimo pagalba – mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams), mokytojams ir švietimo teikėjams specialistų teikiama pagalba, kurios tikslas – didinti švietimo veiksmingumą, užtikrinti kiekvieno mokinio ugdymosi poreikių tenkinimą ir sudaryti sąlygas sėkmingam dalyvavimui ugdymo procese. Švietimo pagalba mokiniams teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu ir kitais švietimo pagalbos teikimą reglamentuojančiais teisės aktais.

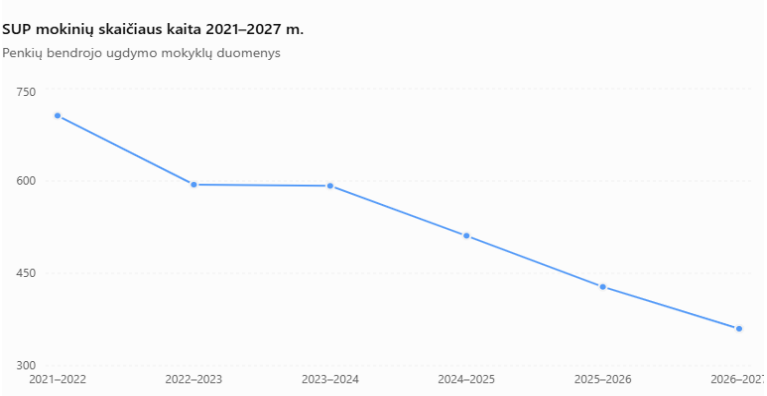
Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose švietimo pagalbą mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams) ir mokytojams teikia mokyklose dirbantys švietimo pagalbos specialistai – specialieji pedagogai, logopedai, psichologai, socialiniai pedagogai ir kiti specialistai. Ugdymo procese mokiniams pagalbą taip pat teikia mokinio padėjėjai. Svarbus vaidmuo tenka Biržų švietimo pagalbos tarnybai, kuri atlieka mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą, konsultuoja mokinius, jų tėvus ir pedagogus, teikia metodinę bei kitą pagalbą švietimo įstaigoms.

Savivaldybėje siekiama užtikrinti švietimo pagalbos prieinamumą ir kokybę visiems mokiniams, kuriems tokia pagalba reikalinga, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos ar lankomos mokyklos. Ypatingas dėmesys skiriamas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams, įtraukiojo ugdymo sąlygų gerinimui, švietimo pagalbos specialistų ir mokinio padėjėjų poreikio užtikrinimui bei mokyklų ugdymo aplinkos pritaikymui įvairių poreikių mokiniams.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičiaus kaita

Per analizuojamą laikotarpį penkiose savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose užfiksuotas SUP mokinių skaičiaus mažėjimas. 2021–2022 mokslo metais šiose mokyklose buvo 706 SUP mokiniai, o 2026–2027 mokslo metais – 360, t. y. 346 mokiniais, arba 49,0 proc., mažiau.

Svarbu pažymėti, kad SUP mokinių skaičiaus mažėjimas savaime nereiškia proporcingai mažėjančio švietimo pagalbos poreikio. Pagalbos apimtis priklauso nuo mokinių individualių poreikių, jų sudėtingumo, reikalingų specialistų paslaugų ir mokinio padėjėjo pagalbos intensyvumo.

21 pav. *SUP mokinių skaičiaus kaita 2021–2027 m.*

7 lentelė. *SUP mokinių skaičiaus kaita pagal mokyklas 2021–2027 m.*

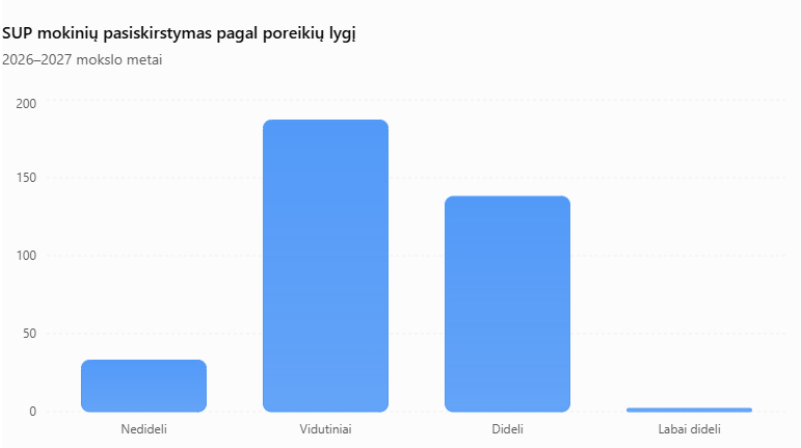
Mokykla	2021–2022	2022–2023	2023–2024	2024–2025	2025–2026	2026–2027
„Aušros“ pagrindinė	226	211	176	138	110	83
„Atžalyno“ pagrindinė	192	111	162	147	125	109
Kaštonų pagrindinė	152	145	135	123	109	87
„Saulės“ gimnazija	42	35	30	22	17	16
Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	94	92	89	81	67	65
Iš viso	706	594	592	511	428	360

Visose penkiose mokyklose 2026–2027 mokslo metais SUP mokinių skaičius mažesnis negu 2021–2022 mokslo metais. Didžiausias absoliutus sumažėjimas užfiksuotas Biržų „Aušros“ pagrindinėje mokykloje – 143 mokiniais, o Biržų „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje – 83 mokiniais.

Vertinant šią kaitą būtina atsižvelgti į bendrą mokinių skaičiaus mažėjimą, mokyklų struktūros pokyčius ir SUP nustatymo bei apskaitos aplinkybes.

SUP mokinių pasiskirstymas pagal poreikių lygį

2026–2027 mokslo metais iš 360 SUP mokinių 33 nustatyti nedideli, 187 – vidutiniai, 138 – dideli ir 2 – labai dideli specialieji ugdymosi poreikiai. Didelių ir labai didelių SUP turintys mokiniai sudaro 38,9 proc. visų analizuojamose mokyklose SUP mokinių.

22 pav. *SUP mokinių pasiskirstymas pagal poreikių lygį*

Didžiausias SUP mokinių skaičius 2026–2027 m. m. yra Biržų „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje – 109 mokiniai. Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje mokosi 87 SUP mokiniai, iš jų 42 nustatyti dideli arba labai dideli poreikiai. Tai sudaro 48,3 proc. šios mokyklos SUP mokinių.

8 lentelė. *SUP mokinių pasiskirstymas pagal mokyklas ir poreikių lygį 2026–2027 m. m.*

Mokykla	Nedideli	Vidutiniai	Dideli	Labai dideli	Iš viso
„Aušros“ pagrindinė	6	43	34	0	83
„Atžalyno“ pagrindinė	12	59	38	0	109
Kaštonų pagrindinė	6	39	41	1	87
„Saulės“ gimnazija	2	13	1	0	16
Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	7	33	24	1	65
Iš viso	33	187	138	2	360

Didelių ir labai didelių SUP turinčių mokinių dalis taip pat reikšminga Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje – 25 iš 65 (38,5 proc.), „Aušros“ pagrindinėje mokykloje – 34 iš 83 (41,0 proc.) ir „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje – 38 iš 109 (34,9 proc.).

Šie skirtumai svarbūs planuojant švietimo pagalbos specialistų ir mokinio padėjėjų išteklius. Mokyklose, kuriose didesnė didelių ir labai didelių SUP turinčių mokinių koncentracija, gali būti reikalinga intensyvesnė individuali pagalba, glaudesnis specialistų bendradarbiavimas ir labiau pritaikyta ugdymo aplinka.

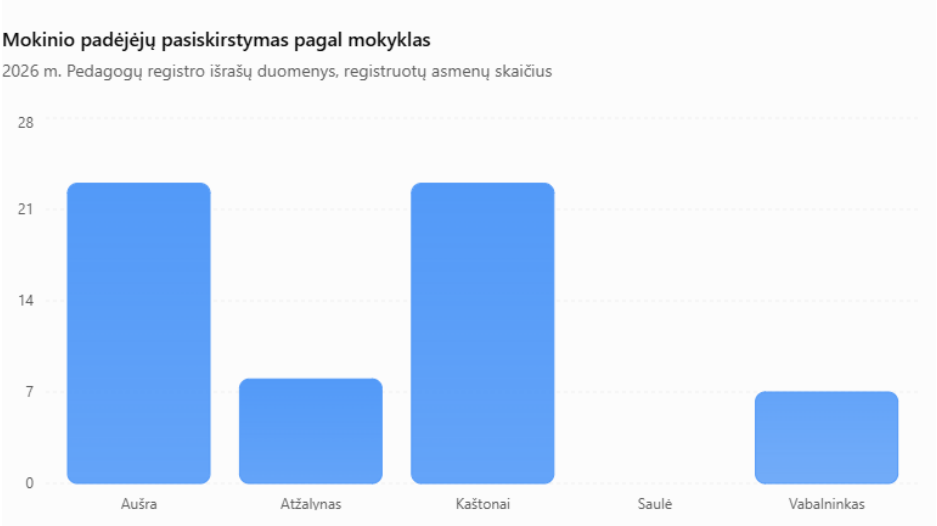
Švietimo pagalbos specialistai ir mokinio padėjėjai

Švietimo pagalbą savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose teikia specialieji pedagogai, logopedai, psichologai, socialiniai pedagogai, psichologo asistentai ir mokinio padėjėjai. Pagalbos organizavimą taip pat papildo Biržų švietimo pagalbos tarnybos veikla.

***9 lentelė**. Pedagogų registre nurodytų švietimo pagalbos darbuotojų skaičius pagal pareigybes 2026 m.*

Mokykla	Mokinio padėjėjai	Specialieji pedagogai	Logopedai	Psichologai	Psichologo asistentai	Socialiniai pedagogai
„Aušros“ pagrindinė	23	3	1	0	0	2
„Atžalyno“ pagrindinė	8	4	4	1	0	1
Kaštonų pagrindinė	23	4	3	0	1	1
„Saulės“ gimnazija	0	0	0	1	0	1
Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	7	2	3	0	0	0
Iš viso pareigybių grupėse	61	13	11	2	1	5

Mokinio padėjėjų pasiskirstymas tarp mokyklų nevienodas. Daugiausia jų Biržų „Aušros“ ir Kaštonų pagrindinėse mokyklose – po 23, „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje – 8, Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje – 7.

***23 pav.** Mokinio padėjėjų pasiskirstymas pagal mokyklas*

Specialiųjų pedagogų, logopedų ir kitų švietimo pagalbos specialistų pasiskirstymas taip pat skiriasi. Tai iš dalies siejasi su mokyklų ugdymo programomis, mokinių skaičiumi ir jų individualiais poreikiais.

Švietimo pagalbos etatai

2025 m. duomenys rodo, kad kai kuriose mokyklose dalis numatytų švietimo pagalbos etatų buvo neužimta. Vis dėlto vien neužimtų etatų skaičius neleidžia nustatyti, ar konkrečioje mokykloje pagalbos išteklių pakanka. Vertinant jų poreikį būtina atsižvelgti į mokinių SUP lygį, specialistų darbo krūvį, teikiamų paslaugų pobūdį ir ugdymo organizavimo sąlygas.

10 lentelė. *Atrinkti 2025 m. švietimo pagalbos etatų apskaitos rodikliai*

Įstaiga	Duomenys apie etatus
„Saulės“ gimnazija	Po 1 užimtą psichologo ir socialinio pedagogo etatą
Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	7 numatyti pagalbos specialistų ir mokinio padėjėjų etatai, 6,5 užimto; neužimta 0,5 socialinio pedagogo etato
„Atžalyno“ pagrindinė mokykla	Pagalbos specialistų ir mokinio padėjėjų grupėje numatyta ir užimta 8,5 etato; atskirai nurodytas 1 socialinio pedagogo etatas
„Aušros“ pagrindinė mokykla	Pagalbos specialistų ir mokinio padėjėjų grupėje numatyta 15,835 etato, užimta 15,525 etato
Kaštonų pagrindinė mokykla	Apskaitoje nurodyti užimti specialiojo pedagogo, logopedo, socialinio pedagogo, psichologo asistento ir mokinio padėjėjų etatai
Biržų švietimo pagalbos tarnyba	4,9 numatyto ir užimto švietimo pagalbos specialistų etato, papildomai 2,5 projekto darbuotojų etato

Biržų švietimo pagalbos tarnybos vaidmuo

Biržų švietimo pagalbos tarnyba yra svarbi savivaldybės švietimo pagalbos sistemos dalis, padedanti švietimo įstaigoms užtikrinti mokinių individualių ugdymosi poreikių atliepimą. Tarnybos veikla papildo mokyklose dirbančių švietimo pagalbos specialistų darbą ir sudaro galimybes organizuoti kompleksinę pagalbą mokiniams, jų tėvams (globėjams, rūpintojams) bei pedagoginiams darbuotojams.

Tarnyba pagal kompetenciją vykdo pedagoginį psichologinį vertinimą, konsultuoja mokyklų bendruomenes, teikia metodinę pagalbą ir dalyvauja sprendžiant sudėtingesnius ugdymo organizavimo bei švietimo pagalbos klausimus.

Siekiant užtikrinti veiksmingą įtraukiojo ugdymo įgyvendinimą, svarbu stiprinti mokyklų ir Biržų švietimo pagalbos tarnybos bendradarbiavimą, užtikrinti savalaikį mokinių ugdymosi poreikių įvertinimą, rekomendacijų įgyvendinimą ir pagalbos tęstinumą.

Įtraukiojo ugdymo sąlygų gerinimas ir infrastruktūros pritaikymas

Biržų rajono savivaldybėje įgyvendinami projektai sudaro prielaidas gerinti ugdymo aplinkos prieinamumą ir plėsti pagalbos paslaugas skirtingų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.

Įgyvendinant projektą „Ugdymo paslaugų prieinamumo didinimas, pritaikant infrastruktūrą neįgaliesiems Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose“, numatoma pritaikyti Biržų „Saulės“ gimnazijos ir Kaštonų pagrindinės mokyklos infrastruktūrą asmenims su negalia. Planuojami liftų, keltuvų ir kitų universalaus dizaino sprendimų įrengimo darbai, kurie sudarys palankesnes sąlygas mokiniams savarankiškai ir saugiai judėti ugdymo įstaigų aplinkoje.

Taip pat įgyvendinamas projektas „Koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtra Biržų rajono savivaldybėje“. Projektu siekiama didinti kompleksinių paslaugų prieinamumą vaikams ir jų šeimoms, stiprinti institucijų bendradarbiavimą, plėsti specializuotos pagalbos galimybes. 2025 metais projekto paslaugas gavo 55 vaikai.

Pedagoginiai darbuotojai

Pedagoginių darbuotojų amžiaus struktūra, jų kaitos perspektyvos ir galimybės užtikrinti reikiamų dalykų mokymą yra svarbūs veiksniai planuojant Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklą. Mažėjant mokinių skaičiui svarbu vertinti ne tik klasių komplektų ir mokyklų tinklo pokyčius, bet ir galimybes ilgalaikėje perspektyvoje užtikrinti pakankamą kvalifikuotų mokytojų skaičių bei ugdymo proceso tęstinumą.

2024–2025 mokslo metais savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose dirbo 219 pedagoginių darbuotojų, iš jų 180 – mokytojai ir mokyklų vadovai. Didžioji dalis pedagoginių darbuotojų turi aukštąjį išsilavinimą. Tačiau vertinant mokyklų tinklo perspektyvą ypač svarbi pedagogų amžiaus struktūra ir artėjanti jų kartų kaita.

Mokytojų amžiaus struktūra

Bendrojo ugdymo mokyklose dirbančių mokytojų amžiaus vidurkis yra gana aukštas ir analizuojamose mokyklose svyruoja nuo 52,9 iki 57,6 metų.

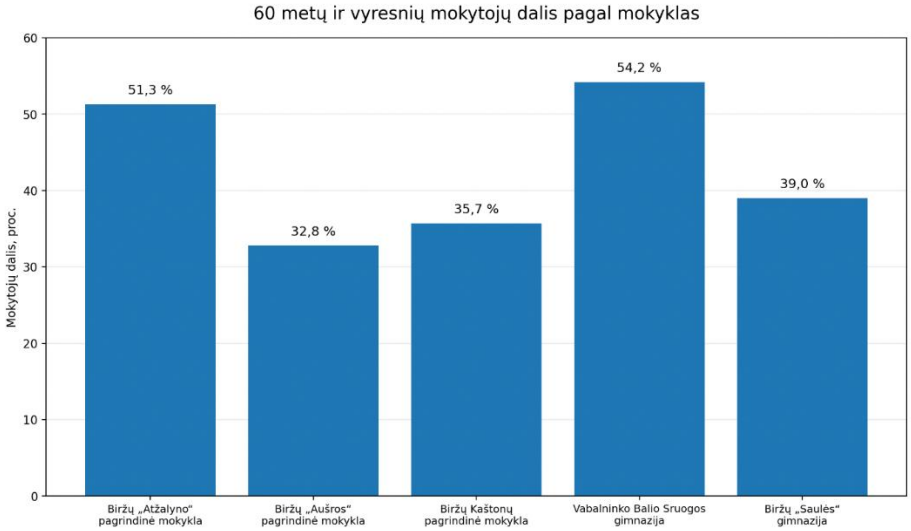
11 lentelė. *Mokytojų amžiaus struktūra pagal bendrojo ugdymo mokyklas*

Mokykla	Mokytojų skaičius	Amžiaus vidurkis	55 m. ir vyresni	60 m. ir vyresni	65 m. ir vyresni
Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla	39	56,6	66,7 %	51,3 %	12,8 %
Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla	61	55,6	55,7 %	32,8 %	13,1 %
Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	42	52,9	52,4 %	35,7 %	7,1 %
Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	24	57,6	66,7 %	54,2 %	25,0 %
Biržų „Saulės“ gimnazija	41	55,3	56,1 %	39,0 %	12,2 %

Didžiausia su pedagogų amžiumi susijusi kaitos rizika matoma Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje, kur mokytojų amžiaus vidurkis siekia 57,6 metų, daugiau kaip pusė

(54,2 proc.) mokytojų yra 60 metų ir vyresni, o ketvirtadalis – 65 metų ir vyresni. Panaši tendencija stebima Biržų „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje: mokytojų amžiaus vidurkis yra 56,6 metų, 66,7 proc. mokytojų yra 55 metų ir vyresni, o 51,3 proc. – 60 metų ir vyresni. Biržų „Aušros“ pagrindinėje mokykloje mokytojų amžiaus vidurkis siekia 55,6 metų, daugiau kaip pusė mokytojų yra 55 metų ir vyresni, o beveik trečdalis – 60 metų ir vyresni. Biržų „Saulės“ gimnazijoje mokytojų amžiaus vidurkis yra 55,3 metų, 56,1 proc. mokytojų yra 55 metų ir vyresni, 39,0 proc. – 60 metų ir vyresni.

Santykinai palankesnė amžiaus struktūra yra Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje, kur mokytojų amžiaus vidurkis – 52,9 metų. Tačiau ir šioje mokykloje daugiau kaip pusė mokytojų yra sulaukę 55 metų, o daugiau kaip trečdalis – 60 metų ir vyresni.

24 pav. *60 metų ir vyresnių mokytojų dalis pagal mokyklas.*

Jaunesnių nei 40 metų mokytojų dalis visose analizuojamose mokyklose nesiekia 10 proc. Tai rodo ribotą natūralią pedagogų kartų kaitą ir leidžia prognozuoti, kad 2026–2030 m. laikotarpiu daliai šiuo metu dirbančių mokytojų pasitraukus iš darbo gali didėti naujų pedagogų poreikis.

Pradinių klasių mokytojų amžiaus struktūra

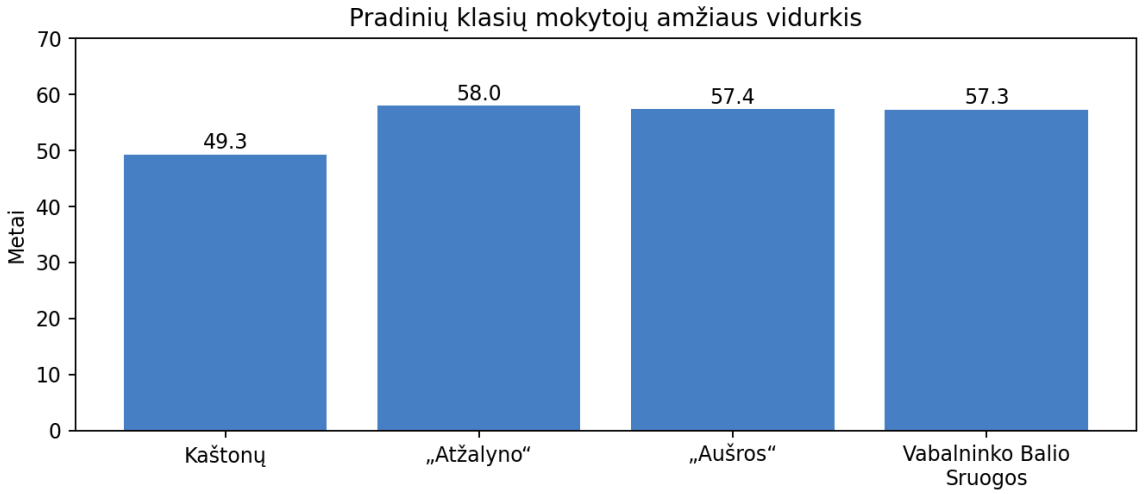
Atskirai vertintina pradinių klasių mokytojų amžiaus struktūra, nes šių pedagogų poreikis tiesiogiai susijęs su būsimų pirmųjų klasių komplektavimu ir ugdymo proceso tęstinumu.

Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje dirba 11 pradinių klasių mokytojų, kurių amžiaus vidurkis – 49,3 metų. Biržų „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje dirba 11 pradinių klasių mokytojų, jų amžiaus vidurkis – 58,0 metų. Biržų „Aušros“ pagrindinėje mokykloje dirba 14 pradinių klasių mokytojų, kurių amžiaus vidurkis – 57,4 metų. Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje dirba 4 pradinių klasių mokytojos, kurių amžiaus vidurkis – 57,3 metų.

12 lentelė. *Pradinių klasių mokytojų amžius*

Mokykla	Mokytojų skaičius	Amžiaus vidurkis, m.	60 m. ir vyresni
Kaštonų pagrindinė	11	49,3	3
„Atžalyno“ pagrindinė	11	58,0	7
„Aušros“ pagrindinė	14	57,4	6
Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	4	57,3	1

Duomenys rodo, kad didžiausia pradinių klasių mokytojų kaitos rizika artimiausiais metais gali kilti „Atžalyno“ ir „Aušros“ pagrindinėse mokyklose. „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje 7 iš 11 pradinių klasių mokytojų yra 60 metų ir vyresni, „Aušros“ pagrindinėje mokykloje – 6 iš 14. Kaštonų pagrindinėje mokykloje 60 metų ir vyresni yra 3 iš 11 mokytojų. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje šiai amžiaus grupei priklauso 1 iš 4 mokytojų. Nors vyresnių mokytojų dalis gimnazijoje mažesnė nei „Atžalyno“ ir „Aušros“ mokyklose, dėl nedidelio pradinių klasių mokytojų skaičiaus svarbu iš anksto planuoti galimą pedagogų kaitą ir užtikrinti pradinio ugdymo tęstinumą.

25 pav. *Pradinių klasių mokytojų amžiaus vidurkis pagal mokyklas*

Mokytojų amžiaus struktūra pagal mokomuosius dalykus

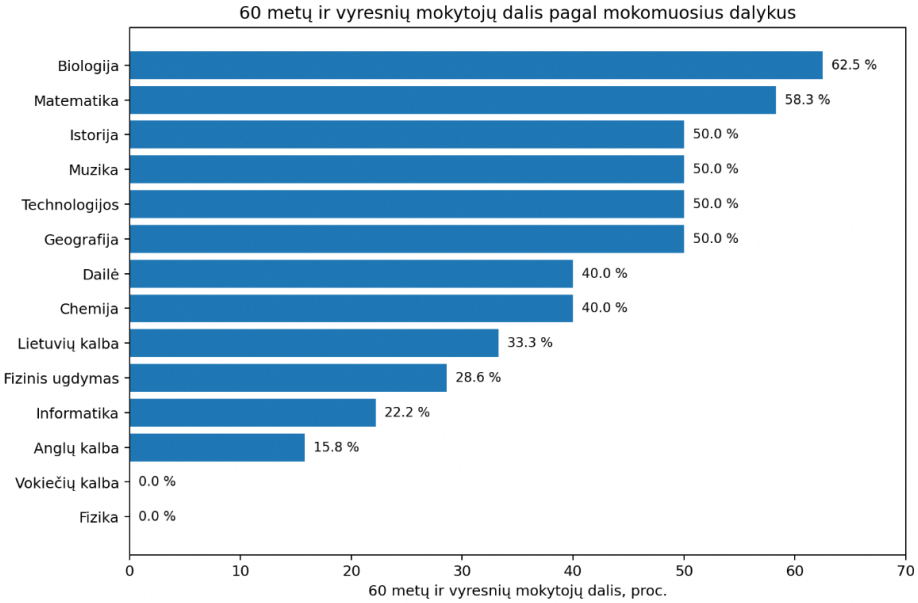
Siekiant tiksliau įvertinti galimą pedagogų poreikį, mokytojų amžiaus duomenys buvo susieti su jų dėstomais mokomaisiais dalykais.

13 lentelė. *Mokytojų amžiaus struktūra pagal mokomuosius dalykus*

Mokomasis dalykas	Mokytojų skaičius	Amžiaus vidurkis	60 m. ir vyresnių sk.	60 m. ir vyresnių dalis
Biologija	8	59,6	5	62,5 %
Matematika	12	57,3	7	58,3 %
Geografija	6	57,8	3	50,0 %
Technologijos	10	57,1	5	50,0 %

Muzika	6	59,9	3	50,0 %
Istorija	6	53,4	3	50,0 %
Chemija	5	57,4	2	40,0 %
Dailė	5	54,9	2	40,0 %
Lietuvių kalba ir literatūra	15	53,9	5	33,3 %
Fizinis ugdymas	14	55,6	4	28,6 %
Informatika	9	48,7	2	22,2 %
Anglų kalba	19	52,8	3	15,8 %
Fizika	4	56,3	0	0 %
Vokiečių kalba	3	41,1	0	0 %

Didžiausia 60 metų ir vyresnių mokytojų dalis nustatyta tarp biologijos mokytojų – 62,5 proc. (5 iš 8) ir matematikos mokytojų – 58,3 proc. (7 iš 12). Geografijos, technologijų, muzikos ir istorijos mokytojų grupėse 60 metų ir vyresni pedagogai sudaro po 50 proc. Vertinant ne tik 60 metų ir vyresnių pedagogų dalį, bet ir vidutinį amžių, išsiskiria muzikos mokytojai, kurių amžiaus vidurkis siekia 59,9 metų, biologijos – 59,6 metų, geografijos – 57,8 metų, chemijos – 57,4 metų, matematikos – 57,3 metų ir technologijų – 57,1 metų.

26 pav. *60 metų ir vyresnių mokytojų dalis pagal mokomuosius dalykus*

Šie rodikliai savaime nereiškia, kad konkretaus dalyko mokytojų iki 2030 metų būtinai trūks, tačiau jie parodo sritis, kuriose pedagogų kaitos rizika yra didesnė. Pagal turimus duomenis didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas biologijos, matematikos, geografijos, technologijų ir muzikos mokytojų kaitai. Stebėtina ir istorijos bei chemijos mokytojų situacija. Atskirai vertintina fizikos mokytojų situacija. Nors tarp patikimai susietų fizikos mokytojų nėra 60 metų ir vyresnių pedagogų, jų yra tik 4. Todėl mažas konkretaus dalyko pedagogų skaičius

savaime gali kelti ugdymo organizavimo riziką – vienam ar keliems mokytojams pasitraukus, pakeitus darbovietę ar sumažinus darbo krūvį, atitinkamo dalyko mokymo užtikrinimas gali tapti sudėtingesnis.

Mokytojų darbas keliose ugdymo įstaigose

Vertinant pedagoginius išteklius svarbu atsižvelgti ir į mokytojų darbą keliose savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose. 6 mokytojai yra dirbantys daugiau nei vienoje iš bendrojo ugdymo mokyklų.

14 lentelė. *Keliose bendrojo ugdymo mokyklose dirbančių mokytojų amžiaus struktūra*

Mokytojo amžius	Mokyklos
52,2 m.	Biržų „Saulės“ gimnazija ir Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla
53,9 m.	Biržų „Saulės“ gimnazija ir Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla
60,2 m.	Biržų Kaštonų ir Biržų „Aušros“ pagrindinės mokyklos
61,3 m.	Biržų Kaštonų ir Biržų „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos
63,5 m.	Biržų „Aušros“ ir Biržų „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos
47,2 m.	Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija ir Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla

Keliose mokyklose dirbančių mokytojų amžiaus vidurkis yra apie 56,4 metų. Trys iš šešių, t. y. 50 proc., yra 60 metų ir vyresni. Šis rodiklis svarbus vertinant pedagoginių išteklių tęstinumą, nes tokiam mokytojui pasitraukus iš darbo pedagogų poreikis gali atsirasti ne vienoje, o iš karto keliose ugdymo įstaigose.

Mokytojų darbas keliose mokyklose sudaro galimybes užtikrinti atskirų mokomųjų dalykų mokymą tais atvejais, kai vienoje ugdymo įstaigoje dėl mokinių, klasių komplektų ar konkretaus dalyko pamokų skaičiaus nėra galimybės pedagogui sudaryti pakankamo darbo krūvio. Tai rodo, kad savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų pedagoginiai ištekliai yra tarpusavyje susiję, todėl vienos mokyklos mokinių skaičiaus, klasių komplektų ar struktūros pokyčiai gali turėti įtakos pedagogų darbo krūviui ir kitose ugdymo įstaigose.

Pedagoginių išteklių perspektyva 2026–2030 metais

Pedagogų amžiaus struktūros pokyčiai turi būti vertinami kartu su prognozuojamu mokinių ir klasių komplektų skaičiaus mažėjimu. Mažėjantis mokinių skaičius gali mažinti bendrą pedagogų poreikį, tačiau savaime neišsprendžia atskirų dalykų mokytojų trūkumo problemos. Mažesnėse mokyklose, mažėjant klasių ir pamokų skaičiui, gali būti sudėtingiau sudaryti pakankamą darbo krūvį vienos mokyklos mokytojui, todėl aktualus tampa pedagogų darbo keliose ugdymo įstaigose ir racionalaus jų darbo krūvio formavimo klausimas.

Atlikta analizė išryškina dvi tarpusavyje susijusias rizikas. Viena vertus, nemaža dalis mokytojų yra vyresnio amžiaus, o kai kurių mokomųjų dalykų pedagogų grupėse 60 metų ir vyresni mokytojai sudaro pusę ar daugiau visų mokytojų. Kita vertus, kai kurių dalykų specialistų savivaldybėje yra nedaug, todėl net vieno pedagogo pasitraukimas gali turėti įtakos kelių mokyklų galimybėms užtikrinti atitinkamo dalyko mokymą.

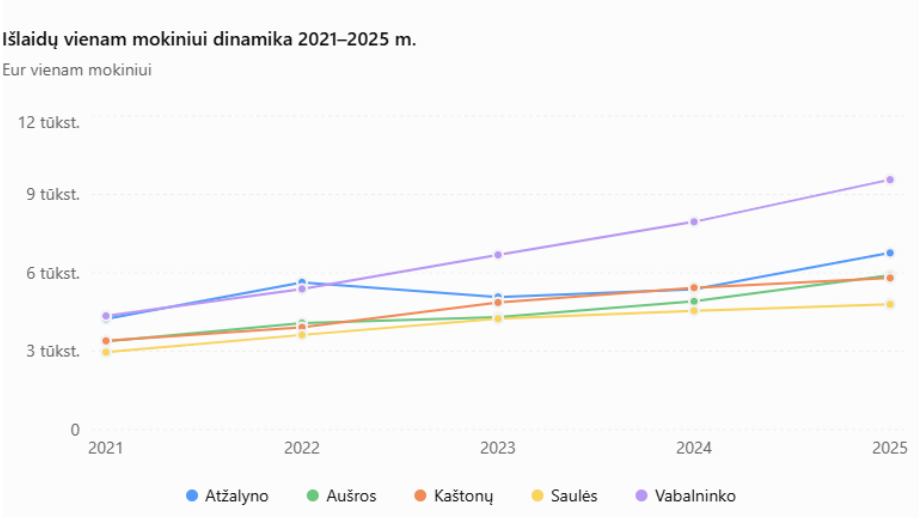
Bendrojo ugdymo mokyklų finansavimas ir išlaidos vienam mokiniui

Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų finansavimo analizė atlikta remiantis 2021–2025 metų finansiniais duomenimis. Analizės tikslas – įvertinti mokyklų išlaidų pokyčius, savivaldybės ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimą bei finansavimo tendencijas, reikšmingas planuojant savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarką.

15 lentelė. *Išlaidos vienam mokiniui Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose 2021–2025 m., Eur*

Mokykla	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	Pokytis, %
Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla	4 239	5 638	5 077	5 371	6 764	+59,6
Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla	3 380	4 079	4 301	4 908	5 904	+74,7
Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	3 398	3 914	4 866	5 433	5 805	+70,8
Biržų „Saulės“ gimnazija	2 963	3 624	4 243	4 551	4 795	+61,8
Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	4 353	5 385	6 687	7 953	9 567	+119,9

Šaltinis – Biržų rajono savivaldybės administracijos Biudžeto skyriaus pateikti duomenys. Išlaidos apima ir 003 programos lėšas patiekalų gamybos išlaidoms padengti. „Aušros“ pagrindinės mokyklos ir Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos rodikliai apima ikimokyklinio ugdymo skyrius.

27 pav. *Išlaidų vienam mokiniui dinamika 2021–2025 m. Eur vienam mokiniui*

Analizuojamu laikotarpiu išlaidos vienam mokiniui didėjo visose savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose. Didžiausias augimas nustatytas Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje – 119,9 proc., mažiausias – „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje – 59,6 proc.

Išlaidų didėjimą galimai lėmė arbo užmokesčio augimas, bendras prekių ir paslaugų kainų didėjimas, mokinių skaičiaus pokyčiai bei mokyklų infrastruktūros išlaikymo poreikis.

Šių veiksnių poveikis atskirose mokyklose skiriasi, todėl vien išlaidų vienam mokiniui rodiklis neleidžia vienareikšmiškai vertinti mokyklų veiklos efektyvumo.

16 lentelė. *Mokinių skaičiaus pokytis 2021–2025 m.*

Mokykla	2021 m.	2025 m.	Pokytis, %
Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla	380	337	−11,3
Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla	690	620	−10,1
Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	371	407	+9,7
Biržų „Saulės“ gimnazija	415	434	+4,6
Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija	256	187	−27,0
Iš viso	2 112	1 985	−6,0

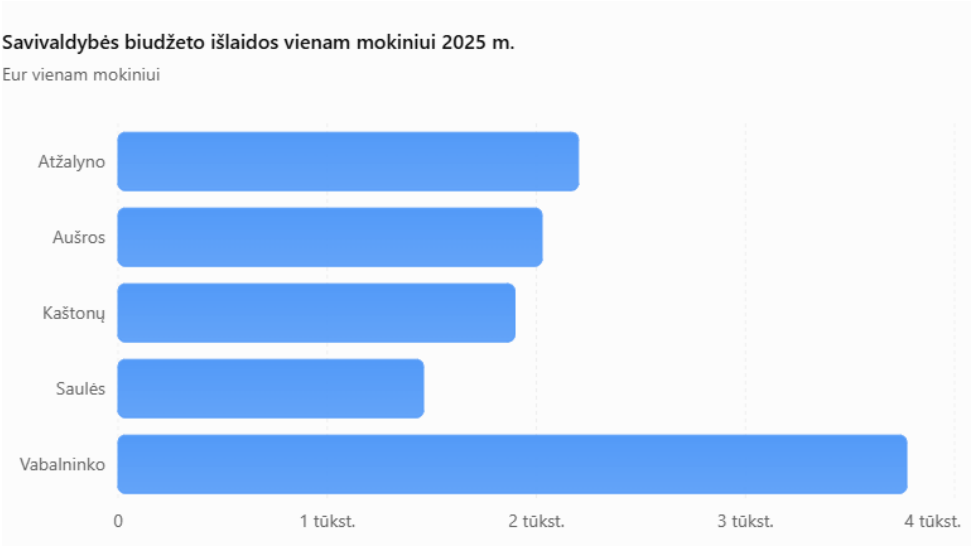
Per analizuojamą laikotarpį bendras lentelėje apskaitytų mokinių ir ikimokyklinio ugdymo skyrių vaikų skaičius sumažėjo 127, arba 6,0 proc. Labiausiai skaičius sumažėjo Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje – 27,0 proc.

Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje mokinių ir vaikų skaičiaus mažėjimas sutapo su sparčiausiu išlaidų vienam ugdytiniui augimu. Tai rodo poreikį išsamiau įvertinti mokyklos infrastruktūros, klasių komplektavimo ir ugdymo organizavimo sąnaudų santykį su ugdytinių skaičiumi.

17 lentelė. *Savivaldybės savarankiškojo biudžeto lėšos vienam mokiniui 2021–2025 m., Eur*

Mokykla	2021 m.	2025 m.	Pokytis, %
Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla	1 388	2 201	+58,6
Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla	1 120	2 027	+81,1
Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla	1 133	1 897	+67,4
Biržų „Saulės“ gimnazija	821	1 460	+77,8
Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnaziaj	1 707	3 771	+120,9

28 pav. *Savivaldybės biudžeto išlaidos vienam mokiniui 2025 m.*

Savivaldybės savarankiškojo biudžeto lėšos vienam mokiniui 2021–2025 m. didėjo visose mokyklose. Didžiausias augimas nustatytas Vabalninko Balio Sruogos gimnazijoje – 120,9 proc. Šioje gimnazijoje 2025 m. vienam ugdytiniui teko 3 771 Eur savivaldybės biudžeto lėšų, o „Saulės“ gimnazijoje – 1 460 Eur.

2025 m. visoms penkioms mokykloms iš savivaldybės savarankiškojo biudžeto skirta 4,11 mln. Eur, o iš valstybės biudžeto – 7,96 mln. Eur. M

Mokyklų išlaidos sudarė 12,17 mln. Eur, iš jų 10,13 mln. Eur, arba apie 83,2 proc., teko darbo užmokesčiui.

Savivaldybės biudžeto lėšų poreikio didėjimas rodo būtinybę vertinti mokyklų pastatų išlaikymo, ugdymo organizavimo ir personalo sąnaudas. Kartu svarbu užtikrinti, kad finansavimo sprendimai nesumažintų ugdymo prieinamumo ir švietimo pagalbos teikimo galimybių.

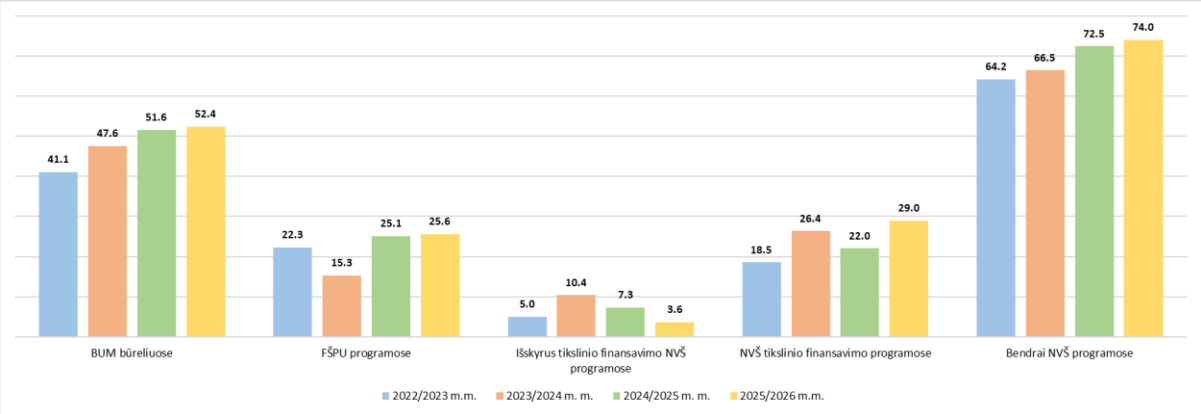
2021–2025 m. Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų finansavimo duomenys rodo nuoseklų išlaidų vienam mokiniui didėjimą. Nors bendras mokinių ir ikimokyklinio ugdymo skyrių vaikų skaičius sumažėjo 6,0 proc., bendros mokyklų išlaidos išaugo nuo 7,55 mln. Eur iki 12,17 mln. Eur, arba 61,3 proc.

Didėjantys finansiniai įsipareigojimai ir nevienoda mokinių skaičiaus dinamika atskirose mokyklose pagrindžia poreikį planuojant 2026–2030 m. mokyklų tinklą įvertinti finansinį tvarumą, ugdymo organizavimo efektyvumą ir mokyklų infrastruktūros panaudojimą.

Finansavimo analizė leidžia išskirti tris pagrindines tendencijas: didėjančias vieno mokinio ugdymo išlaidas, augantį savivaldybės biudžeto lėšų poreikį ir reikšmingus išlaidų skirtumus tarp mokyklų.

Neformalusis švietimas

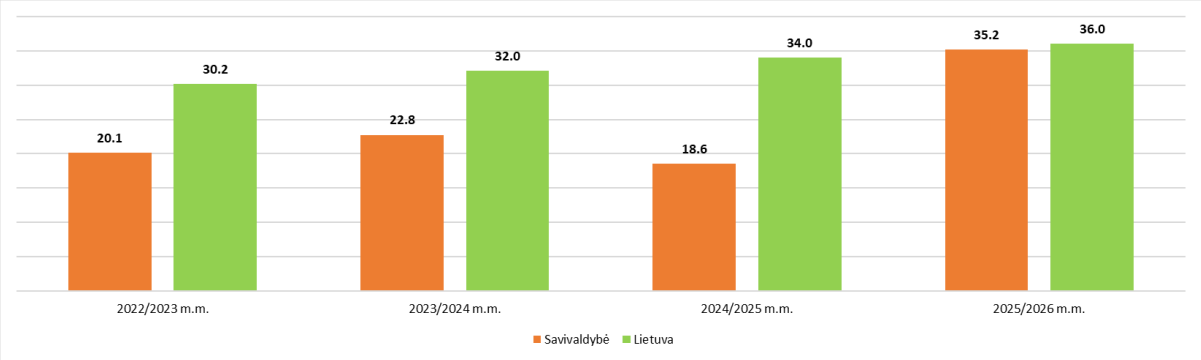
Biržų rajono savivaldybėje veikia platus ir įvairus NVŠ paslaugų tinklas, sudarantis galimybes mokiniams rinktis pagal individualius poreikius ir interesus. Neformaliojo vaikų švietimo įstaigos svarbi Savivaldybės švietimo sistemos dalis, padedanti tėvams tenkinti vaikų saviraiškos poreikius, užtikrinti turiningą, prasmingą ir saugų vaikų laisvalaikį, sudaryti sąlygas ugdytis ir plėtoti mokinių išskirtinius gebėjimus (meninius, sportinius, kūrybinius ir kt.), taip pat sudaryti galimybes specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP) turintiems mokiniams įsitraukti į ugdymo veiklas. NVŠ programas vykdo 24 teikėjai, iš jų: 6 bendrojo ugdymo mokyklos, 2 savivaldybės įstaigos, 15 nevalstybinių teikėjų, 1 valstybinis teikėjas.

29 pav. *Mokinių dalis visose NVŠ programose 2022/2023–2025/2026 m. m. (proc.)*

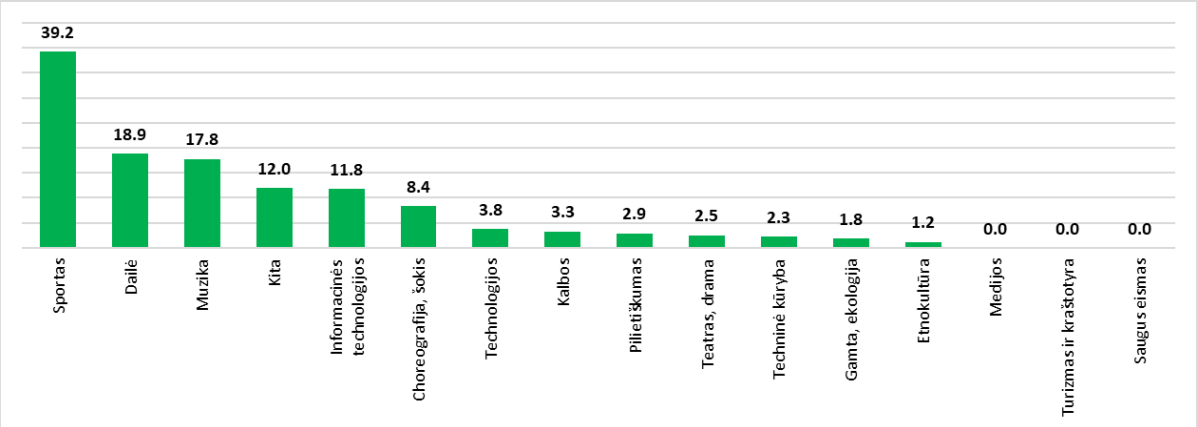
NVŠ dalyvavimas Biržų rajone nuosekliai auga, o 2025/2026 m. m. pasiekė 74 %. BUM būreliai išlieka pagrindinė NVŠ forma, kasmet pritraukianti vis daugiau mokinių. Tikslinio finansavimo NVŠ programos tampa vis populiaresnės, todėl jų plėtra yra strategiškai pagrįsta.

FŠPU programos išlieka stabili NVŠ dalis, svarbi mokinių įtraukčiai.
Netikslinio finansavimo NVŠ programų mažėjimas rodo poreikį peržiūrėti jų pasiūlą ir orientuotis į labiau struktūruotas veiklas.

30 pav. *SUP turinčių mokinių dalis NVŠ programose, išskyrus BUM būrelius, 2022/2023–2025/2026 m. m. (proc.)*

Biržų rajono savivaldybė užtikrina geras galimybes specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turintiems mokiniams dalyvauti NVŠ veiklose. SUP turinčių mokinių dalyvavimas NVŠ programose siekia 35,2 proc.

31 pav. *Mokinių, 2025 m. dalyvavusių skirtingų krypčių NVŠ programose, dalis (proc.)*

NVŠ krypčių struktūra Biržų rajone atskleidžia: labai stiprią sporto ir menų dominaciją, augantį technologinių veiklų poreikį, silpną socialinių, pilietinių ir kultūrinių krypčių dalyvavimą.

Mokyklų tinklo efektyvumas

Visos dienos mokykla – tai visą darbo dieną pagal pasirinktą modelį dirbanti mokykla, kurioje, atsižvelgiant į besimokančiųjų ir bendruomenės poreikius, užtikrinama formaliojo ir neformaliojo švietimo dermė, lanksčiai modeliuojamas ugdymo turinys, teikiama pagalba mokiniui ir mokinio šeimai. Nuo 2023 m. Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje komplektuojamos viso dienos mokyklos grupės pagal VDM pirmąjį modelį – formalusis švietimas vykdomas įprastai, po pamokų – veikla VDM grupėje, integruojančioje neformaliojo

švietimo užsiėmimus. Nuo 2024 m. rugsėjo mėn. pradžios yra teikiamos VDM paslaugos ir Biržų „Aušros‘ pagrindinėje mokykloje, o Biržų „Atžalyno“ pagrindinėje mokykloje – nuo 2025 m. rugsėjo mėnesio. Taip pat nuo 2025 m. Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje veikia ir VDM antrasis modelis – formalusis ir neformalusis švietimas tarpusavyje persidengia visą darbo dieną.

Visos dienos mokyklos modelis sudaro sąlygas mokiniams visapusiškai ugdytis vienoje saugioje ir struktūruotoje aplinkoje. Jis užtikrina nuoseklų mokymosi procesą, mažina namų darbų krūvį, stiprina mokinių akademinę pažangą ir socialinius bei emocinius gebėjimus. Modelis ypač naudingas mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, nes leidžia gauti nuoseklią specialistų pagalbą ir dalyvauti pritaikytose veiklose. Integruotos neformaliojo švietimo veiklos didina mokinių užimtumą po pamokų, o tėvams suteikia galimybę patogiau derinti darbą ir šeimos įsipareigojimus. Visos dienos mokyklos plėtra prisideda prie mokymosi atskirties mažinimo, ugdymo kokybės gerinimo ir tvarios savivaldybės švietimo sistemos stiprinimo.

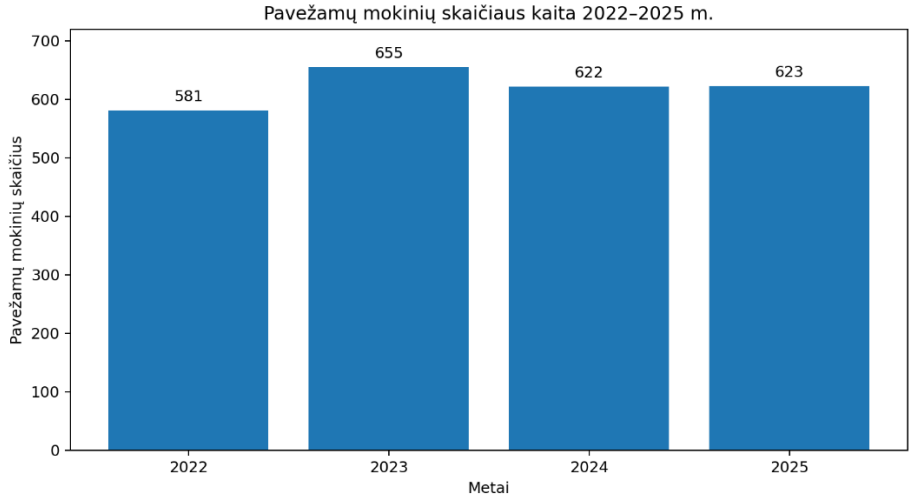
18 lentelė. *Visos dienos mokyklos grupių skaičius mokyklose*

Visos dienos mokykla (VDM grupė)			
Metai	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Grupių skaičius	1	3	8
Mokinių skaičius	30	70	192
Visos dienos mokykla (VDM klasė)			
Klasių skaičius	-	-	1
Mokinių skaičius	-	-	19

Mokinių pavėžėjimas

Mokinių pavėžėjimo organizavimas yra svarbi švietimo prieinamumo užtikrinimo priemonė, ypač kaimiškose savivaldybės teritorijose gyvenantiems mokiniams. Planuojant bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pokyčius, būtina vertinti ne tik mokinių skaičiaus ir klasių komplektų kaitą, bet ir mokinių galimybes saugiai bei laiku pasiekti ugdymo įstaigas.

Pastaraisiais metais pavežamų mokinių skaičius išlieka gana stabilus. 2022 m. buvo pavežamas 581 mokinys, 2023 m. – 655, 2024 m. – 622, o 2025 m. rugsėjo mėn. – 623 mokiniai. Didžiausias pavežamų mokinių skaičius analizuojamu laikotarpiu buvo 2023 m. Nuo 2023 m. iki 2025 m. pavežamų mokinių skaičius sumažėjo 32 mokiniais, arba 4,9 proc., tačiau 2024–2025 m. iš esmės nekito.

32 pav. *Pavežamų mokinių skaičiaus kaita 2022–2025 m.*

2025–2026 m. m. savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 1 868 mokiniai. Atsižvelgiant į tai, kad 2025 m. rugsėjo mėn. buvo pavežami 623 mokiniai, pavežami mokiniai sudarė apie 33,4 proc. bendrojo ugdymo mokinių. Pavėžėjimas aktualus maždaug kas trečiam savivaldybės bendrojo ugdymo mokiniui.

Savivaldybėje užtikrinamas organizuotas ir koordinuotas mokinių pavėžėjimas, derinant mokyklinių autobusų ir UAB Biržų autobusų parko maršrutus, kad visi mokiniai saugiai ir laiku pasiektų ugdymo įstaigas. Mokyklos, planuodamos mokinių vežimo maršrutus, bendradarbiauja tarpusavyje ir atsižvelgia ne tik į savo, bet ir į kitų ugdymo įstaigų mokinių pavėžėjimo poreikius. Maršrutai derinami pagal mokinių gyvenamąją vietą, atstumą iki ugdymo įstaigų ir racionaliausias susisiekimo galimybes, todėl ta pačia transporto priemone gali būti pavežami skirtingas ugdymo įstaigas lankantys mokiniai. Toks pavėžėjimo organizavimo modelis sudaro galimybes racionaliau naudoti turimas transporto priemones ir optimizuoti maršrutus.

Mokinių skaičiui savivaldybėje mažėjant, pavėžėjimo poreikis nebūtinai mažės proporcingai, nes jis priklauso ne tik nuo bendro mokinių skaičiaus, bet ir nuo mokinių gyvenamosios vietos, ugdymo įstaigų tinklo išsidėstymo bei jose vykdomų ugdymo programų.

Įgyvendinami projektai ir investicijos

Biržų rajono savivaldybėje įgyvendinami ir planuojami švietimo projektai yra svarbi švietimo paslaugų kokybės, prieinamumo ir infrastruktūros modernizavimo dalis. Investicijos nukreipiamos į ugdymo aplinkos gerinimą, šiuolaikinių ugdymo priemonių įsigijimą, įtraukiojo ugdymo stiprinimą, visos dienos mokyklos veiklos plėtrą, STEAM ugdymo galimybių didinimą, pedagoginių darbuotojų kompetencijų tobulinimą ir švietimo pagalbos paslaugų prieinamumo užtikrinimą.

Įgyvendinami projektai prisideda prie savivaldybės švietimo sistemos kokybinių pokyčių ir sudaro sąlygas gerinti mokinių ugdymosi pasiekimus, mažinti socialinę atskirtį bei užtikrinti įvairių ugdymosi poreikių turinčių vaikų dalyvavimą ugdymo procese. Kartu šios investicijos yra reikšmingos planuojant bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarką 2026– 2030 metais, nes būtina užtikrinti racionalų jau sukurtos ir modernizuojamos infrastruktūros panaudojimą, atsižvelgiant į mokinių skaičiaus kaitą ir ugdymo įstaigų veiklos perspektyvas.

19 lentelė. *Biržų rajono savivaldybėje įgyvendinami ir planuojami švietimo projektai bei investicijos*

Projekto pavadinimas	Įgyvendinimo laikotarpis	Projekte dalyvaujančios švietimo įstaigos	Finansavimas	Pagrindinės veiklos ir investicijos
„Tūkstantmečio mokyklų“ programos įgyvendinimas Biržų rajono savivaldybėje	2023–2026 m.	Biržų „Saulės“ gimnazija, Biržų „Aušros“, „Atžalyno“ ir Kaštonų pagrindinės mokyklos.	1 5 0000,00	Mokyklų vadovų ir kitų pedagoginių darbuotojų kompetencijų stiprinimas; infrastruktūros kūrimas, plėtra ir atnaujinimas; mokyklų veiklos tobulinimas

		Tinklaveikos dalyvė – Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija.		keturiose srityse: lyderystė veikiant, įtraukusis ugdymas, kultūrinis ugdymas, STEAM ugdymas;
„Ugdymo paslaugų prieinamumo didinimas, pritaikant infrastruktūrą neįgaliesiems Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose“	2025–2028 m.	Biržų „Saulės“ gimnazija ir Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla.	Planuojama apie 918 tūkst. Eur ES fondų lėšų.	Mokyklų infrastruktūros pritaikymas asmenims su negalia: liftų, keltuvų, pandusų įrengimas, taktiliniai ir kiti universalaus dizaino sprendiniai.
„Visos dienos mokyklos erdvių sukūrimas Biržų rajono savivaldybės švietimo įstaigose“	2026–2028 m.	Biržų „Aušros“, „Atžalyno“ ir Kaštonų pagrindinės mokyklos.	Preliminari vertė – 800 tūkst. Eur, iš jų apie 680 tūkst. Eur ES fondų ir ne mažiau kaip 120 tūkst. Eur Savivaldybės lėšų.	Visos dienos mokyklos veiklai skirtų patalpų remontas ir pritaikymas, žaidimų ir poilsio erdvių įrengimas, baldų ir priemonių įsigijimas, lauko sporto ir laisvalaikio erdvių atnaujinimas.
„Ugdymo priemonės mokykloms“ Nr. 10-063-P-0001	2024–2028 m.	Biržų „Saulės“ gimnazija, Biržų „Aušros“, „Atžalyno“ ir Kaštonų pagrindinės mokyklos.	Viso projekto vertė – 52 090 812,98 Eur. Biržų rajono savivaldybei – 327 715,84 Eur.	2024 m. kiekviena mokykla gavo po 24 nešiojamuosius kompiuterius ir 2 įkrovimo spintas, 2025 m. – dar po 25 nešiojamuosius kompiuterius. „Saulės“ gimnazija ir „Aušros“ pagrindinė mokykla aprūpintos kalbų laboratorijomis. Numatytas aprūpinimas gamtos ir technologijų mokslų priemonėmis.

„Ateities įgūdžių pagrindas – žinios ir gebėjimai STEAM srityje“ (#fit4future), Nr. LL-00087	2024–2026 m.	Biržų rajono mokyklų mokiniai ir švietimo specialistai. Projektas vykdomas bendradarbiaujant su partneriais Lietuvoje ir Latvijoje.	Viso projekto vertė – 303,7 tūkst. Eur. Biržų rajono savivaldybės administracijos biudžetas – apie 59 tūkst. Eur, iš jų apie 47,2 tūkst. Eur ES ir 11,8 tūkst. Eur Savivaldybės lėšų.	STEAM mokymai, robotikos veiklos, tarptautiniai konkursai ir varžybos, mokinių stovyklos, švietimo specialistų mokymai, tarptautiniai patirties mainai.
„Koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtra Biržų rajono savivaldybėje“ Nr. 10-056-K-0018	2025–2028 m.	Biržų švietimo pagalbos tarnyba, Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla, Biržų mokykla-darželis „Vyturėlis“, lopšelis-darželis „Drugelis“ ir kiti partneriai.	Bendra projekto vertė – 505 032,31 Eur, iš jų 407 384,37 Eur ES fondų, 71 891,36 Eur bendrojo finansavimo ir 25 756,58 Eur Savivaldybės biudžeto lėšų.	Koordinuotų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų teikimas, terapijos, socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymas, specialioji pedagoginė pagalba, tėvystės įgūdžių mokymai, priemonių ir įrangos įsigijimas.
„Ankstyvojo ugdymo užtikrinimas vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų“	2024–2027 m.	Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas vykdančios švietimo įstaigos.	Biržų rajono savivaldybei numatyta 398 953 Eur.	Individualių ugdymo priemonių įsigijimas, vaikų maitinimo, išlaikymo, pavėžėjimo ir lydinčio asmens išlaidų finansavimas, pagalbos ugdymo procese užtikrinimas.
„Ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumo didinimas Biržų lopšelyje-darželyje „Drugelis“	2024–2026 m.	Biržų lopšelis-darželis „Drugelis“.	Projekto vertė – 318 tūkst. Eur, iš jų 270 tūkst. Eur ES fondų ir 48 tūkst. Eur Savivaldybės lėšų.	Naujos 15 vietų ugdymo grupės įrengimas, patalpų atnaujinimas, baldų ir įrangos įsigijimas, geokupolo, pavėsinės, sporto aikštelės ir takų įrengimas.

Analizuojant Biržų rajono savivaldybėje įgyvendinamus švietimo projektus matyti, kad investicijos nukreipiamos į kelias tarpusavyje susijusias sritis: ugdymo kokybės gerinimą, mokyklų infrastruktūros modernizavimą, įtraukiojo ugdymo užtikrinimą, visos dienos mokyklos veiklos plėtrą, skaitmeninių ir STEAM kompetencijų stiprinimą bei švietimo pagalbos prieinamumo didinimą.

Didelė dalis su bendrojo ugdymo mokyklomis tiesiogiai susijusių investicijų tenka Biržų „Saulės“ gimnazijai, Biržų „Aušros“, „Atžalyno“ ir Kaštonų pagrindinėms mokykloms. Šiose mokyklose modernizuojama ugdymo infrastruktūra, diegiami šiuolaikiniai ugdymo sprendimai, gerinamos sąlygos mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, ir plečiamos visos dienos mokyklos veiklos galimybės.

Ypač reikšmingos investicijos į ugdymo aplinkos pritaikymą asmenims su negalia. Biržų „Saulės“ gimnazijoje ir Kaštonų pagrindinėje mokykloje numatyti infrastruktūros pritaikymo darbai sudarys geresnes sąlygas užtikrinti fizinį ugdymo prieinamumą skirtingų poreikių mokiniams. Kartu su koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų plėtra šios priemonės prisideda prie įtraukiojo ugdymo stiprinimo savivaldybėje.

Visos dienos mokyklos erdvių kūrimas Biržų „Aušros“, „Atžalyno“ ir Kaštonų pagrindinėse mokyklose sudaro prielaidas plėsti mokinių užimtumo, švietimo pagalbos, neformaliojo švietimo ir poilsio galimybes. Tokios investicijos svarbios ne tik ugdymo kokybei, bet ir šeimų poreikiams, nes sudaro palankesnes sąlygas derinti vaikų ugdymą ir tėvų darbo įsipareigojimus.

„Tūkstantmečio mokyklų“ programos, projekto „Ugdymo priemonės mokykloms“ ir tarptautinio STEAM projekto veiklos stiprina mokyklų materialinę bazę, pedagoginių darbuotojų kompetencijas ir mokinių praktinio, tiriamojo bei technologinio ugdymosi galimybes.

Ugdymo priemonių projektas aprūpina mokyklas kompiuterine įranga, kalbų laboratorijomis ir kitomis šiuolaikinėmis ugdymo priemonėmis sudaro prielaidas taikyti įvairesnius ugdymo metodus ir gerinti ugdymo proceso kokybę.

Planuojamos investicijos jau yra derinamos su prognozuojamu mokinių skaičiumi ir ugdymo įstaigų veiklos perspektyvomis.

III SKYRIUS
BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKOS PLANO PAGRINDIMAS

Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2026–2030 m. poreikis grindžiamas II skyriuje pateikta demografinių pokyčių, mokinių skaičiaus ir jo prognozių, mokymosi pasiekimų, pedagoginių darbuotojų, švietimo pagalbos, pavėžėjimo, mokyklų infrastruktūros ir finansavimo analize. Pertvarkos tikslas – išlaikyti kokybišką ir prieinamą ugdymą, pritaikant mokyklų tinklą prie kintančio mokinių skaičiaus ir realių savivaldybės galimybių.

2025–2026 mokslo metais savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 1 868 mokiniai, o 2026–2027 mokslo metais – 1 826 mokiniai, t. y. 42 mokiniais (2,2 proc.) mažiau. Ankstesniu laikotarpiu, nuo 2021–2022 iki 2025–2026 mokslo metų, mokinių skaičius sumažėjo nuo 1 972 iki 1 868 (5,3 proc.), o klasių komplektų – nuo 115 iki 95 (17,4 proc.). Vidutinis mokinių skaičius klasės komplekte padidėjo nuo 17,1 iki 19,7.

Mokinių pasiekimų duomenys rodo, kad matematikos rezultatai 4 ir 8 klasių nacionaliniuose mokinių pasiekimų patikrinimuose bei pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose yra žemesni už šalies vidurkius. Kita vertus, 2026 m. kai kurių valstybinių brandos egzaminų – geografijos, informatikos, biologijos ir chemijos – rezultatų vidurkiai viršijo šalies rodiklius. Šie skirtumai rodo poreikį stiprinti mokymosi pagalbą ir dalytis veiksminga ugdymo praktika.

Pedagoginių darbuotojų amžiaus struktūra rodo poreikį iš anksto planuoti mokytojų kaitą ir užtikrinti reikiamų dalykų specialistų prieinamumą. Planuojant mokyklų tinklą būtina vertinti, ar kiekvienoje mokykloje bus galima nuosekliai vykdyti ugdymo programas, užtikrinti tinkamą mokytojų darbo krūvį ir prireikus organizuoti mokyklų bendradarbiavimą.

Taip pat svarbu išlaikyti švietimo pagalbos specialistų ir mokinio padėjėjų paslaugų prieinamumą. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių skaičiaus pokyčiai savaime neparodo, kiek pagalbos reikės ateityje: būtina atsižvelgti į individualių poreikių pobūdį ir pagalbos intensyvumą.

2025 metais buvo pavežami 623 mokiniai – maždaug trečdalis bendrojo ugdymo mokinių. Todėl kiekvienas numatomas mokyklos ar jos skyriaus veiklos pokytis turi būti vertinamas kartu su galimybėmis mokiniams saugiai ir laiku pasiekti ugdymo įstaigą.

IV SKYRIUS
MOKYKLŲ TINKLO PERTVARKOS STRATEGINIS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR PAGRINDINIAI REZULTATŲ RODIKLIAI

Strateginis tikslas – užtikrinti, kad Biržų rajono savivaldybėje kiekvienas mokinys turėtų galimybę mokytis kokybiškoje, saugioje ir prieinamoje mokykloje, o mokyklų tinklas būtų pritaikytas mokinių skaičiaus kaitai ir atsakingai naudojamiems ištekliams.

Svarbiausias 2026–2030 metų ugdymo kokybės prioritetas – nuosekliai gerinti matematikos mokymosi rezultatus nuo pradinio ugdymo iki brandos egzaminų. 2026 m. 4 ir 8 klasių NMPP, 2025 m. PUPP ir 2026 m. matematikos VBE duomenys rodo, kad savivaldybės rezultatai yra žemesni už šalies vidurkius. Todėl matematikos pažanga stebima kiekviename ugdymo etape, o pagalba mokiniams teikiama nelaukiant baigiamųjų patikrinimų.

Uždaviniai:

1. Gerinti matematikos ir kitų pagrindinių dalykų pasiekimus, ypač anksti nustatant mokymosi sunkumus ir teikiant tikslinę pagalbą.

2. Užtikrinti kokybiško ugdymo, švietimo pagalbos ir saugaus pavėžėjimo prieinamumą, nepriklausomai nuo mokinio gyvenamosios vietos ir individualių poreikių.

3. Pritaikyti mokyklų tinklą mokinių skaičiaus prognozėms, užtikrinant pedagogų prieinamumą ir racionalų patalpų bei lėšų naudojimą.

4. Kasmet viešai įvertinti pažangą pagal aiškius, palyginamus rodiklius ir, prireikus, tikslinti priemones.

20 lentelė. *Pagrindiniai 2026–2030 metų rezultato rodikliai*

Uždavinio sritis	Rodiklis	Pradinė reikšmė	Siekiama reikšmė	Šaltinis
Matematikos kokybė	4 kl. matematikos NMPP surinktų taškų vidurkis, %	2026 m. – 64,1 %	2030 m. – ne mažiau kaip 70 %	NŠA / ŠVIS

Matematikos kokybė	8 kl. matematikos NMPP surinktų taškų vidurkis, %	2026 m. – 44,2 %	2030 m. – ne mažiau kaip 52 %	NŠA / ŠVIS
Matematikos kokybė	Matematikos PUPP įvertinimų vidurkis, balais	2025 m. – 4,93	2030 m. – ne mažiau kaip 5,8	NŠA / ŠVIS
Matematikos kokybė	Matematikos PUPP bent pagrindinį lygį pasiekusių mokinių dalis, %	Tikslinti pagal ŠVIS 2025–2026 m.	2030 m. – +10 proc. punktų nuo patvirtintos pradinės reikšmės	ŠVIS
Matematikos kokybė	Matematikos VBE A kurso rezultatų vidurkis, balais	2026 m. – 40,8	2030 m. – ne mažiau kaip 47	NŠA / ŠVIS
Matematikos kokybė	Matematikos VBE B kurso rezultatų vidurkis, balais	2026 m. – 34,1	2030 m. – ne mažiau kaip 42	NŠA / ŠVIS
Ugdymo kokybė	Lietuvių kalbos ir literatūros PUPP vidurkis, balais	2025 m. – 5,88	2030 m. – ne mažiau kaip 6,3	NŠA / ŠVIS
Prieinamumas	3–5 metų vaikų dalyvavimas ugdyme, %	2025–2026 m. m. – 93,7 %	2030 m. – ne mažiau kaip 95 %	ŠVIS / Mokinių registras
Prieinamumas	1–10 klasių komplektų, kuriuose mažiau kaip 8 mokiniai, skaičius	2025–2026 m. m. – 2	2030 m. – 0, išskyrus teisėtai taikomas išimtis	Savivaldybė / Mokinių registras
Prieinamumas	Mokinių, kuriems pagal nustatytą poreikį užtikrintas pavėžėjimas, dalis, %	Pradinė reikšmė nustatoma pagal 2026–2027 m. m. poreikio duomenis	2030 m. – 100 %	Savivaldybė
Įtrauktis	Mokinių, kuriems nustatytas švietimo pagalbos poreikis ir	Pradinė reikšmė tikslinama pagal ŠVIS	2030 m. – ne mažiau kaip 95 %	ŠVIS / mokyklos

	pagalba suteikta, dalis, %			
Tinklo tvarumas	Vidutinis mokinių skaičius viename klasės komplekte	2025–2026 m. m. – 19,7	Kasmet vertinama; siekinys nustatomas pagal mokyklų ir pakopų prognozes	Mokinių registras